

PTT raportteja

PTT Reports

**YKSITYISMETSÄNOMISTAJIEN
SUHTAUTUMINEN METSÄLAKIIN**

Anna-Kaisa Rämö

Paula Horne

Jussi Leppänen

Helsinki 2012

Pellervon taloustutkimus PTT
Eerikinkatu 28 A
00180 Helsinki
Puh. 09-348 8844
Faksi 09-3488 8500
Sähköposti ptt@ptt.fi

ISBN 978-952-224-097-2 (painettu)
ISBN 978-952-224-098-9 (pdf)

ISSN 1456-3215 (painettu)
ISSN 1796-4776 (pdf)

Helsinki 2012

Anna-Kaisa Rämö –Paula Horne – Jussi Leppänen. 2012. YKSITYIS-METSÄNOMISTAJIEN SUHTAUTUMINEN METSÄLAKIIN PTT raportteja 237. 71 s. ISBN 978-952-224-097-2 (painettu), ISBN 978-952-224-098-9 (pdf), ISSN 1456-3215 (painettu), ISSN 1796-4776 (pdf).

Tiivistelmä: Metsänomistajille syksyllä 2010 kohdistetun kyselyn mukaan suomalaiset metsänomistajat suhtautuvat myönteisesti metsälain säädöksiin. Säätelystä toivotaan erityisesti hakkuissa jätettävän puuston määrään. Uudistuskypsyden rajojen muutoksella ei tulosten mukaan olisi suurta vaikutusta metsänomistajien hakkuukäyttäytymiseen tai puuntarjontaan. Omat tietonsa metsälain metsänomistajat arvioivat melko heikoiksi ja lisätiedon tarve on suuri. Tutkimuksen otoksen muodosti 2 591 metsänomistajaa, jotka poimittiin Metsäntutkimuslaitoksen Metsänomistaja 2010 -tutkimukseen vastanneiden joukosta. Hyvästyttäjä vastauksia saatiin noin 1 400 kappaletta ja vastausaktiivisuus oli 55 %.

Avainsanat: *Metsälaki, metsänomistaja*

Anna-Kaisa Rämö –Paula Horne – Jussi Leppänen. 2012. FINNISH PRIVATE FOREST OWNERS' PERCEPTIONS OF FOREST LAW. PTT Reports 237. 71 p. ISBN 978-952-224-097-2 (printed), ISBN 978-952-224-098-9 (pdf), ISSN 1456-3215 (printed), ISSN 1796-4776 (pdf).

Abstract: According to the results of a survey conducted in 2010 Finnish private forest owners (NIPFs) have a positive attitude towards regulations of the forest law. NIPFs find regulation necessary especially in matters related to the intensity of felling. The results also suggest that changing or abolishing the present regeneration criteria would not have any remarkable impacts on NIPFs' felling behavior or wood supply. Based on NIPFs' own assessments their knowledge of the forest law is quite weak, and accordingly, there exists a big need for additional information. The sample of the study consisted of 2,591 private forest owners in Finland (NIPF). They were selected from the respondents of the study "Forest owner 2010" conducted by Finnish Forest Research Institute (Metla) in 2009. The number of accepted responses was about 1,400 the response rate being 55%.

Key words: *Forest law, private forest owner, NIPF*

ESIPUHE

Metsälaki uudistetaan hallitusohjelman mukaisesti vuoden 2012 aikana. Maa- ja metsätalousministeriö asetti vuoden 2010 elokuussa laajakantaisen työryhmä arvioimaan, millä tavoin metsien käsittelyn menetelmiä tulee monipuolistaa ottaen huomioon metsänomistajien tavoitteet ja metsäpoliittiset linjaukset kestävästä metsien hoidosta ja käytöstä. Vuoden 2011 tammikuussa jätetyn esityksen peruseriaatteena oli, että ”on luotettava aikaisempaa enemmän metsäomistajien omaan harkintaan, tavoitteiden asettamiskykyyn, päätöksentekoon sekä vastuuseen omien metsävarojensa hoidossa ja arvon säilyttämisessä.”

Vuoden 2011 marraskuussa perustetun Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistaminen –jatko työryhmän tehtävänä on antaa kesäkuun loppuun mennessä esitys metsälakiin ja sen nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen tehtävistä muutoksista. Jatko työryhmä on kuullut laajasti asiantuntijoita.

Pellervon taloustutkimus PTT:n tutkijat ovat olleet työryhmän kuultavana tutkimustuloksista koskien metsänomistajien päätöksentekoa ja suhtautumista eri hakkuutapoihin sekä metsälakiin. Maa- ja metsätalousministeriö tilasi tämän metsälakia koskevan analyysin ja raportin vuoden 2012 alussa. Erityisenä kiinnostuksen kohteena ovat suhtautuminen uudistamisrajojen poistamiseen ja uudistamista koskevaan sääntelyyn.

Kiitämme lämpimästi maa- ja metsätalousministeriötä tutkimuksen rahoittamisesta. Metsäntutkimuslaitos on osallistunut hyvässä yhteistyössä tutkimuksen tekoon sekä aineiston hankinnan että kirjoitustyön osalta. Erityisen kiitoksen ansaitsevat ne lukuisat metsänomistajat, jotka antoivat vastausten muodossa välttämättömän panoksensa tutkimustiedon tuottamiseksi.

Tutkimuksen aineisto on kerätty Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK:n rahoituksen turvin. Aikaisemmin aineistosta on julkaistu tutkimusraportti koskien metsänomistajien puukauppa-aikomuksia ja hakkuutapoja (Rämö ym. 2011, Yksityismetsien puuntarjonta – Puunmyyntipäätökseen vaikuttavat tekijät). Kiitämme MTK:ta tutkimuksemme tukemisesta.

Helsingissä kesäkuussa 2012

Pasi Holm
toimitusjohtaja

Paula Horne
tutkimusjohtaja

TIIVISTELMÄ: YKSITYISMETSÄNOMISTAJIEN SUHTAUTUMINEN METSÄLAKIIN

Metsänomistajat pitävät säätelyä tarpeellisena metsä- asioissa

Metsänomistajille kohdistetun kyselyn perusteella suomalaiset metsänomistajat suhtautuvat myönteisesti säätelyyn metsäasioissa. Säätelyä toivotaan erityisesti hakkuissa jätettävän puuston määrään (72 %).

Metsän uudistuskypsyyden rajojen muutoksella tai poistamisella ei olisi merkittävää vaikutusta metsänomistajien hakkuukäyttämiseen ja puuntarjontaan: Valtaosa suomalaisista yksityismetsänomistajista (81 %) pitää metsän uudistuskypsyyden nykyisiä rajoja sopivina, eikä rajojen lasku aikaistaisi uudistushakkuita useimpien metsissä. Noin joka kuudes metsänomistaja kuitenkin aikaistaisi hakkuutaan, jos se olisi mahdollista. Nämä metsänomistajat korostavat tyypillisesti taloudellisia tekijöitä metsänomistuksessaan.

Metsänomistajat tuntevat metsälain sisällön melko hei- kosti

Tiedot metsälaista kokonaisuutena ovat metsänomistajilla heidän omien arvioidensa mukaan melko heikot. Metsälaista kokonaisuutena tietonsa arvioi hyviksi noin joka viides metsänomistaja. Parhaiten metsänomistajat tuntevat metsänuudistamiseen liittyvän lain kohdan, jonka noin kaksi kolmannesta arvioi tuntevansa hyvin. Metsänomistajat tuntevat lisäksi metsänomistajien velvoitteena olevat käytännöt, kuten toimenpiteitä koskevat ilmoitukset, melko hyvin. Parhaimmat tiedot metsälaista ovat aktiivisesti metsätaloutta harjoittavilla metsänomistajilla.

Metsälakiin liittyvä lisätiedon tarve on suuri metsänomistajien keskuudessa, sillä metsälakia heikommin tuntevien metsänomistajien määrä näyttäisi olevan kasvussa. Kaikkein suurinta tiedontarve on naisten, palkansaajien ja kaupunkilaisten sekä iäkkäiden metsänomistajien joukossa. Tuloksissa korostuu erityisesti tarve tiedottaa metsälain olennaisista, metsänomistajan päätöksentekoa koskevista muutoksista laajalti. Myös metsälakiin liittyvää neuvontaa tarvitaan eri muodoissaan, sillä tulosten perus-

teella aktiivinen osallistuminen neuvontaan on yhteydessä hyviin tietoihin metsälain sisällöstä.

Omatoiminen metsänuudistaminen suosituinta

Suosituin taimikon perustamistapa uudistushakkuun jälkeen on tulosten perusteella metsänomistajan omatoimisesti suorittama istutus tai kylvö. Tätä tapaa oli käyttänyt kaksi kolmesta metsänomistajasta. Omatoimisuutta suosivat erityisesti maalla asuvat aktiiviset metsänomistajat. Omatoimisuuden yleisyyden vuoksi metsänuudistamista koskevien lakimuutosten pitäisikin olla selkeitä ja yksiselitteisiä ja niistä olisi tiedotettava laajasti. Toiseksi yleisin uudistamistapa näyttäisi oleva luontainen uudistaminen, jota oli käyttänyt noin joka neljäs metsänomistaja.

Omatoimisuutta suosivat metsänomistajat pyrkivät perustamaan taimikon hieman nopeammin kuin luontaista uudistamista suosivat. Omatoimiset asuvat yleensä maaseudulla lähellä metsiään, mikä jouduttanee uudistamisen aloittamista. Kaikkiaan metsänomistajat uudistavat metsänsä valtaosin muutaman vuoden sisällä hakkuista, joten uudistamisrajan pidentäminen ei näyttäisi siirtävän olennaisesti metsänuudistamisen ajankohtaa.

Nykyiset hakkuu- ja hoitotavat näyttävät tyydyttävän metsänomistajia, sillä 70 prosenttia ilmoitti olevansa tyytyväinen niihin. Luontoarvoja korostavien metsänomistajien keskuudessa tyytymättömiä oli kuitenkin kaksinkertaisesti muihin ryhmiin verrattuna. Silti myös tässä ryhmässä kaksi kolmesta pitää vallitsevia käytäntöjä hyvinä. Kaikkiaan noin joka kymmenes metsänomistaja ei ole tyytyväinen nykyisiin hakkuu- ja hoitotapoihin. Tulosten perusteella muutokset hakkuu- ja hoitokäytännöissä vaikuttaisivat metsätaloudelliseen päätöksentekoon vain pienellä osalla metsänomistajista.

Tutkimuksella tuotettiin tietoa metsälakiuudistuksen valmisteluun

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa yksityismetsänomistajien metsälakiin liittyvistä mielipiteistä, asenteista ja tietotarpeista metsälakiuudistuksen valmistelutyötä varten. Tuloksia voidaan hyödyntää myös metsälakiin liittyvän neuvonnan suunnittelussa ja kohdentamisessa.

Tutkimuksen otos perustui vuonna 2009 kerättyyn Metsäntutkimuslaitoksen Metsänomistaja 2010 -tutkimuksen aineistoon. Aineistosta poimittiin kaikki sellaiset metsänomistajat, joilla oli metsäkeskusten tietokannan mukaan päätehakkuikäistä metsää. Tällaisia metsänomistajia oli 2 591.

Otokseen poimituille metsänomistajille lähetettiin strukturoitu kyselylomake syksyllä 2010. Hyväksytyjä vastauksia saatiin noin 1 400 kappaletta ja vastausaktiivisuus oli noin 55 prosenttia.

SUMMARY: FINNISH PRIVATE FOREST OWNERS' PERCEPTIONS OF FOREST LAW

Finnish private forest owners find regulation necessary in forestry matters

Based on a survey among Finnish private forest owners (NIPFs) it seems that the NIPFs have a positive attitude towards regulation in forestry matters. In particular, regarding the intensity of felling more than 70% of NIPFs find regulation necessary.

The results suggest, that changing or abolishing present regeneration criteria would not have any remarkable impacts on NIPFs' felling behavior or wood supply. The majority (81%) of Finnish NIPFs regards the present criteria as suitable, and reducing the limits would not advance regeneration fellings in most forests. However, every 6th would advance fellings, if it was possible. These forest owners emphasize typically economic aspects in their forest ownership.

Contents of the forest law is largely unknown among NIPFs

Based on NIPFs' own assessments, their knowledge of the forest law as a whole is restricted: Every fifth NIPF finds his/her knowledge to be good. Regulations regarding regeneration of forests are the best-known by forest

owners. About 66% of NIPFs judge their knowledge to be good in this respect. Further, NIPFs seem to know the binding practices quite well, such as notification procedures. NIPFs with multiple objectives have the best knowledge of the forest law.

The results suggest that the number of NIPFs with weak knowledge of the forest law is increasing and consequently, there exists a big need for additional information. In particular, the results bring out the need for information about the central points of the forest law. Also extension concerning forest law should be available in different ways, because the results indicate that active use of extension is related to good knowledge of forest law.

Self-employed forest regeneration is most commonly used

The most popular way of forest regeneration is, according to the results, seeding and planting by the forest owner himself. This way of regeneration was used by two out of three NIPFs. Accordingly, changes in forest law concerning forest regeneration should be clear and unambiguous, and they should be widely notified.

The second-most popular way of regeneration seems to be natural regeneration, which had been used by a quarter of NIPFs. Forest regeneration usually takes place within a few years after the final felling. The results indicate that extending the regeneration time would not put the start of regeneration forward.

The results imply that the NIPFs are satisfied with the present felling and management methods, because 70% of them were of that opinion. However, about every 10th NIPF is not satisfied with the present felling and management methods.

The study produced information for preparation of forest law reform

The purpose of this study was to produce information about NIPFs' opinions, attitudes and information needs for preparation of the forest law

reform. The results can also be used for planning and targeting extension in forest law matters.

The sample was picked from the respondents of the study “Forest Owner 2010” conducted by Finnish Forest Research Institute (Metla) in 2009. The NIPFs that had mature stand according to the database of Finnish Forestry Centers were selected from this data. The amount of such forest owners was 2,591 in total.

A structured questionnaire was sent to the selected NIPFs in the autumn of 2010. The number of accepted responses was 1,400 meaning a response rate of 55%.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ: YKSITYISMETSÄNOMISTAJIEN SUHTAUTUMINEN
METSÄLAKIIN

SUMMARY: FINNISH PRIVATE FOREST OWNERS' PERCEPTIONS OF
FOREST LAW

1.	JOHDANTO.....	1
1.1	Metsälainsäädännön kehitystarve Suomessa	1
1.2	Tutkimuksen tarkoitus.....	7
2.	ANALYSOINTI- JA TUTKIMUSMENETELMÄT	8
3.	TUTKIMUKSEN AINEISTO	9
3.1	Aineiston hankinta.....	9
3.2	Tavoiteryhmittely.....	11
3.3	Tilojen puustotiedot.....	12
3.4	Kyselyn kato	13
4.	KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET.....	16
4.1	Taimikon perustaminen uudistushakkuun jälkeen.....	16
4.1.1	Taimikon perustamistapa.....	16
4.1.2	Taimikon perustamisen aloitusajankohta	20
4.1.3	Tyytyväisyys vallitseviin hakkuu- ja hoitotapoihin.....	23
4.2	Metsänomistajien mielipiteet metsälaista	25
4.2.1	Uudistuskypsyden määrittely	25
4.2.2	Säädösten tarpeellisuus.....	31
4.3	Metsänomistajien tiedot metsälaista	37
4.3.1	Tietämys metsälain sisällöstä ja velvoitteista	37
4.3.2	Neuvonnan yhteys tietoihin metsälaista	41
5.	TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	44
5.1	Tulosten tarkastelu	44
5.2	Johtopäätökset.....	47
	LÄHTEET	49
	LIITTEET.....	50

1. JOHDANTO

1.1 Metsälainsäädännön kehitystarve Suomessa

Metsälainsäädännön taustalla on alun perin ollut pelko metsävarojen riittävydestä, jopa metsien loppumisesta. Metsien käyttö on vaihdellut eri aikoina, ja uudet käyttötarkoitukset ovat usein lisänneet päättäjien huolta metsävaroista. Menneinä vuosisatoina metsävaroja kuluttivat lähinnä kaskeaminen ja tervanpoltto. Sääntelyä onkin Suomessa käytetty jo 1600-luvulta alkaen metsävarojen käytön ohjaamiseen.

Nykyisen kaltaisen, erityisesti yksityismetsiin kohdistuvan metsien käytön sääntelyn voi katsoa alkaneen 1800-luvun lopulla, jolloin metsien käytön kasvu alkoi selkeästi perustua puunjalostusteollisuuden kasvuun. Vuoden 1881 metsäkomitean ehdotuksen 14§:ssä todettiin ”*metsää älköön aukeaksi hävitettävä; ja tulee sen vuoksi maanomistajan, kun metsä hakataan vähintään kymmenen tynnyrialaa (5 ha) laajalta tai saaresta, jonka läheisyydessä ei metsää kasva, pitää vaaria, että maalle, ellei sitä viljellä puutarhaksi, pelloksi tai niityksi taikka käytetä rakennustontiksi tai muuhun semmoiseen tarkoitukseen, jätetään vähintään 20 siemenpuuta tynnyrialaa (0,5 ha) kohti taikka myöskin ryhdytään muuhun toimenpiteeseen metsän uudestikasvamisen edistämiseksi. Jos tämä laiminlyödään, kieltäköön tuomioistuin sakon uhalla kaiken metsän käyttämisen puheenalaisella tilalla muuksi kuin kotitarpeeksi, siksi kun maanomistaja on näyttänyt toteen, että uutta metsää hävitetyllä alalla on taimelle noussut.– Jos ei semmoista hävittävää metsänhakuuta lakkauteta niin pian kuin asianomainen syyttäjä siitä on todistettavasti antanut käskyn sille, joka työtä johtaa, tulee kuvernöörin, ilmoituksen saatuaan, sitä vastaan panna uhkasakko, siksi kuin tuomioistuin on asiasta määrännyt.”*

Ehdotettu 14§ hyväksyttiin vuoden 1886 metsälakiin siten, että siemenpuiden määrää koskeva kohta poistettiin (Helander 1949). Vuoden 1886 metsä-

lakia sovellettiin seuraavat 40 vuotta, mutta se havaittiin melko tehottomaksi estämään voimakkaasti laajenevan puunjalostuksen ja maatalouden aiheuttamaa metsänhävitystä. Puukauppatavat olivat tuohon aikaan vielä kehittämättömät ja metsänvuokraus määrämittahakkuineen oli yleisenä käytäntönä. Maataloudessa oli metsiä laitumina parhaimmillaan useita miljoonia hehtaareja. Lisäksi laitumien aitaaminen kulutti runsaasti nuoria puita.

Seuraava metsälaki Suomessa oli asetus toimenpiteistä metsän hävittämisen ehkäisemiseksi (106/1917), joka pitkän valmistelun jälkeen saatiin vahvistettua vasta Venäjällä tapahtuneiden vallankumouksien aiheuttamassa sekavassa ilmapiirissä 2.11.1917. Laki tuli voimaan vuoden 1918 alusta ja sitä valvoivat valtiolliset lääninmetsälautakunnat. Valvonta oli kuitenkin ongelmallista ja jo tuolloin havaittiin että tarvittiin valvonnan kanssa samanaikaisesti annettavaa neuvontaa.

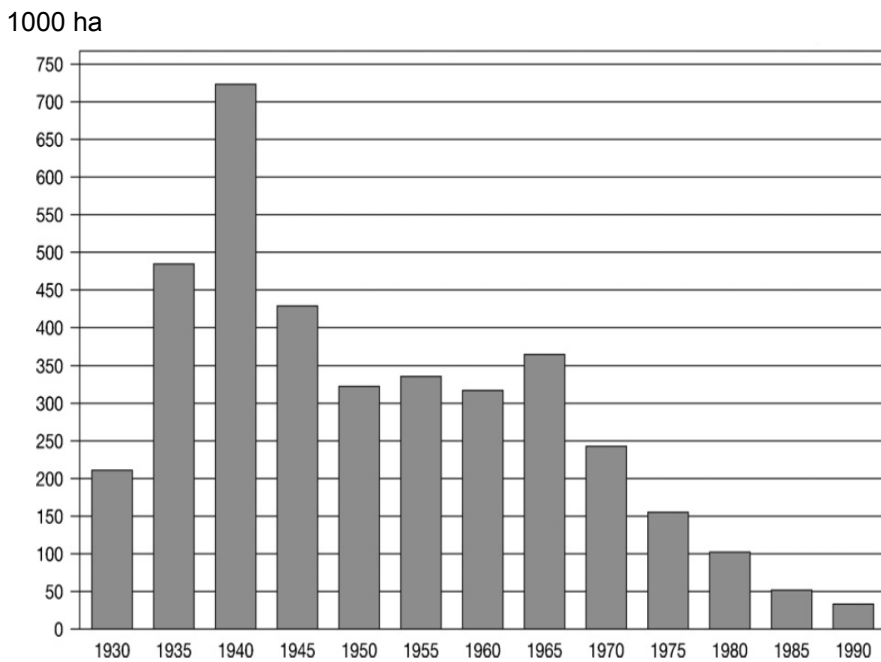
Muutoinkin ilmapiiri metsien käytössä oli muuttunut. Puunjalostusteollisuus joutui siirtymään maatalojen ostoista ja metsänvuokrauksesta puukaupan tekemiseen. Myös tässä oli taustalla lainsäätäjän tahto: vuonna 1915 annettu ”*Armollinen asetus koskeva rajoituksia eräänlaatuisten yhtiöiden ja yhdistysten oikeuteen kiinteistöjen hankintaan maalla 4/1915*” vahvistettiin vielä 1918 epäsuorasti apuyhtiöiden kautta hankittujen maiden osalta. Lisäksi yhtiöt joutuivat palauttamaan maitaan takaisin 1920-luvulla.

Varsinainen metsänhoidollinen suuri uudistus tuli kuitenkin vasta kymmenen vuotta itsenäistymisen jälkeen. Vuoden 1928 yksityismetsälaki (161/1928) loi samalla pohjan metsänhoitolautakunta- ja metsänparannusorganisaatioille ja metsätalouden julkiselle tuelle (Ollonqvist 1998, Aarnio 2004). Vuoden 1928 laissa laajennettiin vuoden 1917 asetuksen nuorten kasvuisten havumetsien hävittämiskieltoa myös nuoriin kasvuisiin lehtimetsiin. Metsän hävittämiseksi katsottiin nuoren kasvuisan metsän hakkuu, joka oli ristiriidassa järkipärisen harventamisen kanssa (Helander 1949). Lakia valvoville ja metsänomistajien itsensä hallinnoimille metsänhoitolautakunnille laki mahdollisti metsien rauhoittamisen metsää hävittäneiden hakkuiden jälkeen, ja tätä mahdollisuutta myös käytettiin runsaasti (Kuvio 1).

Vielä 1940-luvulla metsien uudistaminen perustui edelleen pääasiassa harsintahakkuisiin ja luontaiseen uudistamiseen viljelyn osuuden jäädessä vähäiseksi (Kalela 1945). Teollisuuden sahapuun kysyntä oli suurta ja vuosikym-

meniä laajasti käytettyjen poimintahakkuiden seurauksena metsiin jäävän puuston laatu jäi liian usein heikoksi. Harsintahakkuujulkilausumana tunnettu kirjoitus tähtäsiikin epämääräisen harsinnan lopettamiseen ja suojus- ja siemenpuuhakkuiden lisäämiseen (Julkilausuma 1948).

Vaikka harsintahakkuujulkilausumassa ei edes mainittu metsänviljelyä, kehitys alkoi vähitellen kulkea avohakkuiden ja viljelymetsätalouden suuntaan. Sotakorvauksien maksamiseksi valtion metsissä turvauduttiin laajoihin uudistushakkuihin. Vastaavia käytäntöjä oli myös metsäteollisuuden omilla metsissä. Suurin syy viljelymetsätalouden laajentamiselle yksityismetsätalouteen oli metsäteollisuuden, erityisesti puumassa- ja paperiteollisuuden voimakas laajentuminen 1950-luvulta alkaen (Holopainen 1967).

Kuvio 1. Metsälakien perusteella rauhoitettuna ollut metsäala (Siiskonen 2007).

Vuonna 1955 mitattu kokonaispoistuma oli jo suurempi kuin valtakunnan metsien inventoinnissa mitattu metsien vuotuinen kasvu. 1950-luvun lopussa asetettu metsätalouden suunnittelukomitea selvitti puun käytön rationalisointia sekä toteuttamiskelpoista metsänhoito-ohjelmaa mietinnössään 1961. Metsäntutkijoiden tekemä metsänhoito-ohjelma tunnetaan ns. HKLN-ohjelmana. Metsänviljelyn lisääminen nähtiin olennaisena keinona, jolla vajaatuottoiset ja paljaat alueet saadaan metsää kasvaviksi ja metsissä kiertoaikoja lyhennettyä luontaiseen uudistamiseen nähden.

Metsäteollisuuden kasvu oli 1960-luvulla nopeaa, ja keinovalikoimaa päivitettiin tiheästi. TEHO-ohjelma julkaistiin 1962 ja sen keinovalikoima merkitsi jo miltei täysin metsänviljelyyn siirtymistä. Seuraavana oli vuorossa metsätalouden rahoitustoimikunnan ensimmäinen mietintö, joka julkaistiin 1964. Ohjelmaa päivitettiin 1966 (MERA II) ja uudelleen 1969 (MERA III).

Puuntuotanto-ohjelmien seurauksena metsälainsäädännön tulkinta alkoi muuttua siten, että tavoitteeksi otettiin avohakkuiden ja metsänviljelyn edistäminen. Yksityismetsälain kokonaisuudistus tehtiin vuoden 1967 yksityismetsälaissa (412/1967). Lain ensimmäisessä pykälässä todettiin lain sääntelytavoite eli *”Metsiä älköön hävitettävä. Metsän hävittämistä on sellainen hakkuu sekä hakkuun jälkeen maan sellaiseen tilaan jättäminen tai sellainen käyttäminen, että metsän luontainen uudistuminen tai viljelyllä toteutettava uudistaminen joutuu vaaraan, samoin kuin kehitettäväksi kelpollisen metsän sellainen käsittely, joka on ristiriidassa sen järkevän kasvattamisen kanssa.”* Metsän hävittämisen kieltäminen tarkoitti myös harsintahakkuiden kieltämistä. Myös luontainen uudistaminen väheni selvästi 1970-luvulla. Yksityismetsälain valvonta oli perustetuilla keskusmetsälautakunnilla, piirimetsälautakunnilla ja kunnanmetsälautakunnilla. Lakia käytännön tasolla täydentävät ensimmäiset metsänhoitosuosituksukset julkaistiin vuonna 1970.

Metsänhoidon keinojen järeytyminen ja yksipuolistuminen ei onnistunut ilman kansalaisten ja joidenkin vähiten oikeusprosesseja pelänneiden metsänomistajien taholta syntynyttä voimakasta kritiikkiä (Reunala ja Heikinheimo 1987). Vuosina 1985-1992 julkaistuissa Metsä 2000-ohjelmissa käsiteltiinkin jossakin määrin myös metsien monikäyttöä. 1990-luvun suuren laman seurauksena Metsä 2000-ohjelmien merkitys jäi kahden merkittävemmän aikakauden väliin. Vuonna 1994 julkaistussa Metsätalouden ympäristöohjelmassa otet-

tiin huomioon erityisesti YK:n ympäristökonferenssin (1992) ja Euroopan metsäministerikonferenssin (1993) tulokset. Yhtenä ympäristöohjelman tavoitteena oli metsälainsäädännön uudistaminen ja kansallisen metsäohjelman laatiminen.

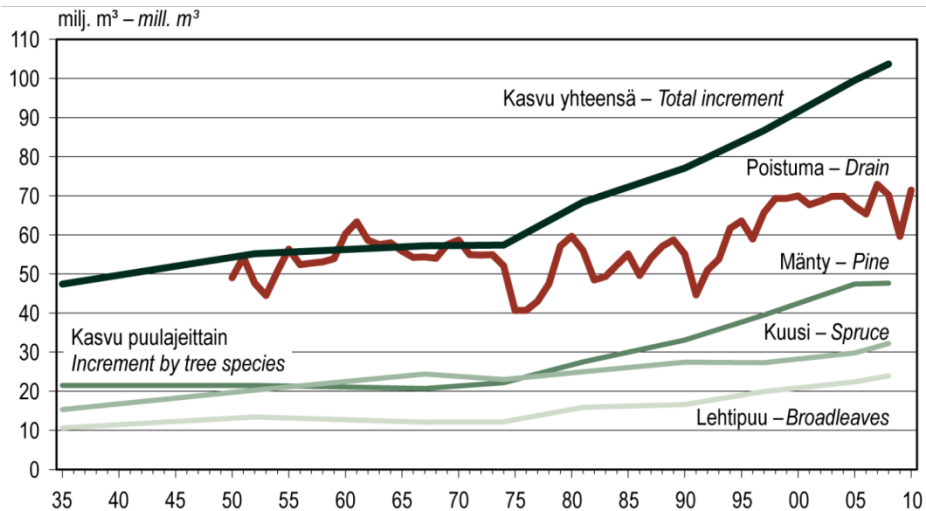
Vuoden 1996 metsälain uudistus oli merkittävä kahdella tavalla. Ensimmäkin metsälain (1093/1996) säätely ulotettiin ensimmäistä kertaa yksityismetsien lisäksi myös valtionmetsiin. Toiseksi laissa otettiin ensimmäistä kertaa huomioon metsätalouden kestävyuden kaikki ulottuvuudet ja kuvattiin yhdessä luonnonsuojelulain kanssa metsien tärkeät elinympäristöt. Samalla metsänkäsittelyn säätelyn yksityiskohtaisuutta kuitenkin lisättiin aikaisemmasta: säädöksissä otettiin ensimmäistä kertaa kantaa metsänkäsittelyyn ”kasvatushakkuiden” ja ”uudistushakkuiden” muodossa. Uudistushakkuun jälkeen alueelle oli saatava kohtuullisessa ajassa taloudellisesti kasvatuskelpoinen taimikko. Lain tulkinnaan tarvittavat säännökset julkistettiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksina. Lain valvonta annettiin samaan aikaan perustetuille alueellisille metsäkeskuksille ja keinoina olivat metsänomistajien tehtäviksi säädetyt metsänkäyttö- ja taimikonperustamisilmoitukset. Lain voimassaoloaikana luontaisen uudistamisen osuus jatkoi vähenemistään ja metsänviljelyä käytettiin yhä enemmän. Erityisesti kuusen osuus metsänviljelyssä kasvoi selvästi.

Nykytilanteeseen – metsälain uudistamiseen 2010-luvulla – johtanut kehitys alkoi 1990-luvulla. Tutkimustulokset kannattavimman metsätalouden harjoittamisesta olivat ristiriidassa Tapion julkaisemien suurinta puuntuotantoa painottaneiden metsänhoitosuosituksen kanssa. Suositellut kiertoajat olivat tutkimusten mukaan liian pitkiä (Valsta 1993, Hyytiäinen 2003). Myös harvennushakkuista saatiin tuloksia, joiden mukaan yläharvennukset parantaisivat metsätalouden kannattavuutta. Yläharvennuksia pidettiin tuolloin edelleenkin kiellettyinä harsintana. Metsänhoitosuosituksia ja lain tulkintaa muutettiin perusteellisen keskustelun ja laskelmien jälkeen vuonna 2006.

Koko sodan jälkeisen ajanjakson metsien käyttömahdollisuuksien taustalla olleiden valtakunnan metsien inventoinnin tulokset osoittivat vuonna 1984 päättyneestä VMI 7:stä alkaen metsien kasvun kiihtyneen selkeästi aikaisemmasta suhteessa puunkäyttöön. 2000-luvulla ylitettiin jo kaikki aikaisemmat metsäohjelmissä käytetyt oletukset, kun kasvu ylitti 100 miljoonan kuutiometrin rajan samalla kun puuston poistuma jäi noin 70 miljoonaan kuutiometriin

(Kuvio 2). Metsäteollisuuden puunkäyttö oli vähentynyt nopeasti kysynnän heikentymisen ja tuontipuun vähenemisen vuoksi vuonna 2008.

Edelleen eri-ikäisten metsien kasvatuksesta saadut tutkimustulokset (ks. Tahvonen ym. 2010) viittasivat siihen, että eri-ikäismetsätaloudella voitaisiin tietyin edellytyksin parantaa metsätalouden kannattavuutta suhteessa tasaikäiseen viljelymetsätalouteen. Myös luonnon monimuotoisuudella on paremmat mahdollisuudet säilyä eri-ikäisrakenteisessa kuin tasaikäisrakenteisessa metsässä. Viimeisten 60 vuoden aikana tehdyt tutkimukset ovat siten olleet merkittävästi muuttamassa metsäpolitiikkaa. Samalla useat keinot, jotka olivat yksityismetsätaloudessa yleisiä vielä 1970-80 -luvuilla, olivat myös tulleet tiensä päähän: nykyään esimerkiksi metsänomistajien toiminnan rajoittamiselle on oltava aikaisempaa merkittävämmät ja yksiselitteisemmät perusteet. Tietyllä tapaa olemme siis lainsäädännöllisesti palaamassa takaisinpäin monimuotoisen metsätalouden aikaan ennen 1960-luvun metsäpolitiikkaa – kuitenkin nyky-yhteiskunnan tavoitteiden ja tarpeiden ehdoilla.

Kuvio 2. Puuston kasvu ja poistuma (Metsätilastollinen vuosikirja 2011)

1.2 Tutkimuksen tarkoitus

Metsänomistajakunnan rakenne on jatkanut muutostaan viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Rakennemuutoksen myötä metsänomistajien arvot ja metsänomistuksen tavoitteet ovat kuitenkin muuttuneet hyvin vähän (Hänninen ym. 2011). Metsänomistajien arvot ja tavoitteet ovat aiheuttaneet ajoittain ristiriitoja metsänomistajien tarpeiden ja metsälain vaatimusten välille.

Maa- ja metsätalousministeriö on käynnistänyt metsälakiuudistuksen, jossa yhtenä tavoitteena on saada laki vastaamaan paremmin metsänomistajien muuttuneita tarpeita ja tavoitteita. Lain valmistelun tueksi tarvitaan tietoa yksityismetsänomistajien asenteista nykyisiä käytäntöjä kohtaan, niihin liittyvistä muutostarpeista sekä tiedon määrästä ja tietotarpeista metsälakiin liittyvissä asioissa.

Tämän tutkimuksen tarkoitus on tuottaa tietoa yksityismetsänomistajien mielipiteistä ja asenteista metsälakia kohtaan. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään metsänomistajien metsälakiin liittyviä tietoja ja tietotarpeita.

Tavoitteeseen pyrittiin hakemalla vastauksia seuraaviin tarkennettuihin kysymyksiin:

1. Kuinka metsänomistajat suhtautuvat metsän uudistuskypsyysn nykysiin kriteereihin?
2. Millaisia käytäntöjä metsänomistajat suosivat tällä hetkellä taimikon perustamisen yhteydessä?
3. Miten metsänomistajat suhtautuvat metsälain nykyiseen sisältöön?
4. Millaiset tiedot metsänomistajilla on metsälakiin liittyvissä asioissa?
5. Millaiset taustapiirteet erottelevat metsänomistajia metsälakiin liittyvissä asioissa?

Saatujen tulosten perusteella kuvataan metsänomistajien mielipiteitä ja tietoja metsälakiin ja metsänuudistamiseen liittyvissä asioissa, metsänomistajien suosimia käytäntöjä metsien hoidossa sekä metsänomistajaryhmien välillä esiintyviä eroja. Tulosten perusteella tehdään päätelmiä metsänomistajien asenteista metsälakia kohtaan, nykyisiin käytäntöihin liittyvistä muutostarpeista sekä tietotarpeisiin liittyvistä asioista. Tuloksia voidaan hyödyntää metsälain valmistelutyössä sekä metsälakiin liittyvän neuvonnan suunnittelussa ja kohdentamisessa.

2. ANALYSOINTI- JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Aineisto analysoitiin SPSS 19.0 tilasto-ohjelmalla. Metsänomistajien taustapiirteitä ja mielipiteitä kuvattiin suorien jakaumien ja keskiarvojen avulla.

Muuttujien välisiä riippuvuuksia selvitettiin ristiintaulukoinneilla. Ristiintaulukointien avulla pyrittiin selvittämään mahdollisia eroja taustapiirteiltään erilaisten metsänomistajien mielipiteissä sekä metsätalouteen liittyvässä päätöksenteossa. Muuttujien välistä riippuvuutta ristiintaulukoinneissa testattiin χ^2 -testillä. Raportoinnissa esitetään ainoastaan tulokset, joissa virhetulkinnan riski tilastollisen riippuvuuden olemassaolosta on korkeintaan 10 prosenttia ($p \leq 0,1$).

Kyselylomakkeessa muuttujia mitattiin pääasiassa 5-portaisella asteikolla (5, 4, 3, 2, 1). Tulosten raportoinnissa asteikko on joidenkin kysymysten kohdalla muutettu 3-portaiseksi siten, että arvot 4 ja 5 on yhdistetty arvoksi 3, 3 on saanut arvon 2 ja arvot 1 ja 2 on yhdistetty arvoksi 1. Arvojen yhdistämisellä pyritään selkiyttämään tulosten esittämistä. Analyysit ja niiden tulkinta perustuvat kuitenkin alkuperäisellä 5-portaisella asteikolla mitattuihin muuttujiin.

Kyselytutkimukseen liittyy aina tiettyjä riskejä, jotka on syytä ottaa huomioon tuloksia tulkittaessa. Tulokset saattavat olla herkkiä kysymyksen muotoilulle ja asettelulle. Vastaajat saattavat lisäksi pyrkiä miellyttämään kysyjää ja vastaavat siten kuin olettavat kysyjän toivovan.

3. TUTKIMUKSEN AINEISTO

3.1 Aineiston hankinta

Tutkimuksen otanta perustui Metsäntutkimuslaitoksen (Metla) Metsänomistaja 2010 -tutkimukseen, jonka aineisto kerättiin keväällä 2009. Kyselyn perusjoukon muodostivat vähintään viisi hehtaaria metsämaata Manner-Suomen alueella omistavat luonnolliset henkilöt, kuolinpesät ja yhtymät (tarkemmin Hänninen ym. 2011).

Tätä tutkimusta varten Metsänomistaja 2010 -tutkimuksen kyselyyn vastanneista (6 318) poimittiin sellaiset metsänomistajat, joilta löytyi metsäkeskusten tietokannasta alle kymmenen vuotta vanhat metsävaratiedot ja joilla oli päätehakkuikäistä metsää. Tällaisia metsänomistajia oli kaikkiaan 2 591.

Otokseen valittujen metsänomistajien ja tilojen taustatietoja on verrattu otoksen ulkopuolelle jääneiden metsänomistajien ja tilojen taustatietoihin taulukossa 1. Taustatietojen prosenttijakaumia verrattiin X^2 -testillä ja keskiarvoja t-testillä. Vertailun perusteella otoksen tilat olivat metsäalaltaan tilastollisesti merkitsevästi suurempia (ero 12 ha), ts. puustotietoa ei useinkaan löytynyt pienemmiltä metsätiloilta tai niillä ei ollut päätehakkuikäistä puustoa. Metsäalalla tarkoitetaan metsänomistajan ja hänen puolisonsa koko maassa omistaman metsätilakokonaisuuden pinta-alaa.

Otostilojen omistajat erosivat otoksen ulkopuolelle jääneistä tilastollisesti merkitsevästi myös sukupuolen, ammattiaseman, tilalla asumisen ja asuinympäristön suhteen. Otokseen valikoitui maa- ja metsätalousyrittäjiä enemmän, mutta toisaalta eläkeläisiä vähemmän. Myös tilallaan asuvia ja maaseudulla asuvia oli otoksessa enemmän. Nämä tekijät liittyvät metsätilan kokoon: maa- ja metsätalousyrittäjillä on keskimäärin enemmän metsää ja he asuvat lähes poikkeuksetta maaseudulla ja metsätilallaan. Otoksessa on näin todennäköisesti lievä yliedustus maa- ja metsätalousyrittäjiä.

Taulukko 1. Metsänomistaja 2010 -tutkimuksen aineistosta tämän tutkimuksen otokseen valittujen metsänomistajien ja tilojen taustapiirteiden vertailu otoksen ulkopuolelle jääneisiin.

	Poimittu otokseen	Ei poimittu otokseen
	keskiarvo	
Ikä, vuotta	61	61
Kokonaismetsäala, ha *** ¹⁾	52	40
	% omistajista/tiloista	
Omistusmuoto		
Perheomistus	73	73
Yhtymä	13	13
Perikunta	14	14
Sukupuoli***		
Mies	77	74
Nainen	23	27
Ammattikoulutus		
Ei tutkintoa	33	32
Ammattikoulu tai vastaava	34	35
Ammattikorkea/Opisto	21	21
Akateeminen	12	12
Ammattiasema ***		
Palkansaaja	30	31
Maa- tai metsätalousyrittäjä	17	12
Muu itsenäinen yrittäjä	7	7
Eläkeläinen	45	48
Muu	2	3
Tilalla asuminen ***		
Vakituisesti tilalla	44	39
Muualla tilan sijaintikunnassa	22	24
Sijaintikunnan ulkopuolella	35	37
Asuinympäristö ***		
Maaseutu	57	53
Taajama / alle 20 000 as. kaupunki	17	20
Kaupunki yli 20 000as.	26	27
Havainnot, kpl ²⁾	2 319–2 591	3 366–3 727

¹⁾ Eron merkitsevyys: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1.

²⁾ Havaintojen määrä vaihteli eri kysymyksissä.

Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin strukturoitua kyselylomaketta käyttäen. Osan tutkimusaineistosta muodosti Metlan Metsänomistaja 2010 -tutkimuksen kyselyssä metsänomistajilta aiemmin kerätyt tiedot, jotka yhdistettiin tässä kerättyyn aineistoon. Näin kyselylomake saatiin lyhyemmäksi. Metsänomistajien puunmyyntipäätöksiin liittyvien tietojen lisäksi lomakkeeseen sisällytettiin kysymyksiä, jotka käsittelivät metsälakiin ja sen määräyksiin liittyviä metsänomistajien näkemyksiä ja tietotarpeita.

Postikysely toteutettiin syksyllä 2010. Aineiston keruu käsitti varsinainen postituksen lisäksi kaksi muistutuspostitusta, joista toinen oli kortti. Kaikki kyselyyn hyväksytysti vastanneet osallistuivat halutessaan palkintoarvontaan, jossa voittoina oli kolme ostokorttia Agrimarket-ketjun myymälöihin. Kyselyyn saatiin yhteensä 1 477 vastausta (57,0 %). Osa lomakkeista palautettiin kuitenkin puutteellisesti täytettyinä, joten hyväksytyjä vastauksia saatiin 1 414 vastaajalta. Vastausprosentiksi muodostui siten 54,6 %.

3.2 Tavoiteryhmittely

Metsänomistajat ryhmiteltiin metsänomistuksen tavoitteiden mukaan viiteen ryhmään. Tavoiteryhmittely perustui 22:een Likert-asteikolliseen väittämään, joiden vaihtelu tiivistettiin pääkomponenttianalyysillä kolmeen tavoiteulottuvuuteen. Näiden kolmen tavoiteulottuvuuden suhteen metsänomistajat ryhmiteltiin viiteen toisistaan poikkeavaan ryhmään siten, että ryhmät eroaisivat toisistaan mahdollisimman paljon, mutta olisivat sisäisesti mahdollisimman homogeenisia. Ryhmittelyratkaisu on esitetty tarkemmin toisaalla (Hänninen ym. 2011), joten tässä kuvataan vain muodostuneet ryhmät, jotka on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Metsänomistajien tavoiteryhmät (Hänninen ym. 2011).

Tavoiteryhmä	Ryhmän kuvaus
Monitavoitteiset	Metsänomistuksessa painottuvat kaikki metsän tarjoamat taloudelliset hyödyt – taloudellinen turvallisuus ja säännölliset tulot sekä työtilaisuudet mutta myös ulkoilu.
Virkistyskäyttäjät	Metsänomistuksessa korostuvat metsien aiheettomat näkökohdat, kuten luonnon- ja maisemansuojelu.
Metsästä elävät	Metsänomistuksessa nousee esille metsän merkitys työtilaisuuksien luomisessa mutta myös ulkoilu.
Taloudellista turvaa korostavat	Metsänomistuksessa korostuvat oman metsän tuoma taloudellinen turvallisuus ja merkitys sijoituskohteena mutta myös säännölliset puunmyyntitulot.
Epätietoiset	Metsänomistuksessa ei nouse esille mitään erityisiä tavoitteita.

3.3 Tilojen puustotiedot

Kaikilla vastaajilla oli uudistuskypsää metsää, sillä tutkimuksen otokseen valittiin vain ne metsänomistajat, joilla metsäkeskusten metsävaratietokannan mukaan oli uudistusikäistä metsää (Taulukko 3). Keskimäärin uudistuskypsää metsää tiloilla oli hieman vajaat 10 hehtaaria. Varttunutta tai nuorta kasvatusmetsikköä oli myös lähes kaikilla metsänomistajilla keskimääräisen alan ollessa niin ikään lähes 10 hehtaaria.

Varttunutta taimikkoa oli noin neljällä viidestä metsänomistajasta ja pienen taimikkoon lukeutuvaa metsää noin kahdella kolmesta metsänomistajasta. Ylipuustoista taimikkoa oli noin joka toisella metsänomistajalla ja siemenpuullista aukeaa noin joka seitsemännellä. Suojuspuumetsikköä oli vain harvalla metsänomistajalla.

Analyysejä varten kehitysluokkia yhdistettiin uusiksi muuttujiksi siten, että uudistuskypsä metsikkö ja varttunut metsikkö yhdistettiin yhdeksi muuttujaksi, kehitysluokat nuori kasvatusmetsikkö, varttunut ja pieni taimikko sekä siemenpuullinen aukea yhdistettiin omaksi muuttujakseen ja ylipuustoinen taimikko sekä suojuspuumetsikkö omaksi muuttujakseen.

Uudistusikäistä metsää oli myynyt vuosina 2009–2010 noin 38 prosenttia metsänomistajista. Heistä 83 prosenttia oli tehnyt puukauppoja myös vuosina 2004–2008. Myyntiaikeita vuoteen 2015 mennessä oli noin 65 prosentilla metsänomistajista. Joka kymmenes oli vielä epävarma myyntiaikeistaan.

Taulukko3. *Metsänomistajien puustotiedot*

Puuston kehitysluokka	% metsänomistajista
Pieni taimikko	65
Varttunut taimikko	85
Nuori kasvatusmetsikkö	95
Varttunut metsikkö	95
Uudistuskypsä metsikkö	100
Suojuspuumetsikkö	2
Ylipuustoinen taimikko	51
Siemenpuullinen aukea	14

3.4 Kyselyn kato

Tutkimusaineiston edustavuuden selvittämiseksi postikyselyyn vastanneiden taustapiirteitä verrattiin vastaamatta jättäneisiin. Taustatiedot oli kerätty Metlan Metsänomistaja 2010 –kyselyssä, joten ne löytyivät kummaltakin ryhmältä. Vertailun tulokset on esitetty taulukossa 4.

Vastanneet erosivat vastaamatta jättäneistä tilastollisesti merkitsevästi tilan omistusmuodon, omistajan iän, sukupuolen ja ammattiaseman suhteen. Perheiden ja erityisesti perikuntien omistuksessa olevia tiloja oli vastanneissa vähemmän kuin vastaamattomissa. Postikyselyyn vastanneet olivat keskimäärin kaksi vuotta vanhempia kuin kyselyyn vastaamatta jättäneet, ja miehet olivat vastanneet naisia useammin. Eläkeläiset sekä maa- ja metsätalousyrittäjät olivat vastanneet kyselyyn useammin kuin palkansaajat ja muut yrittäjät.

Taulukko 4. Postikyselyyn vastanneiden ja vastaamattomien taustapiirteiden vertailu.

	Kyselyyn vas- tanneet	Vastaamatta jättäneet
	keskiarvo	
Ikä, vuotta ^{***1)}	62	60
Kokonaismetsäala, ha	54	48
	% omistajista/tiloista	
Omistusmuoto ^{**}		
Perheomistus	74	70
Yhtymä	14	13
Perikunta	12	17
Sukupuoli^{***}		
Mies	79	75
Nainen	21	25
Ammattikoulutus		
Ei tutkintoa	33	32
Ammattikoulu tai vastaava	34	35
Ammattikorkea/Opisto	21	21
Akateeminen	12	12
Ammattiasema ^{***}		
Palkansaaja	27	34
Maa- tai metsätalousyrittäjä	19	15
Muu itsenäinen yrittäjä	6	8
Eläkeläinen	47	41
Muu	2	2
Asuminen tilalla		
Vakituisesti tilalla	44	43
Muualla tilan sijaintikunnassa	22	21
Sijaintikunnan ulkopuolella	34	36
Asuinympäristö		
Maaseutu	56	57
Taajama / alle 20 000 as. kaup.	18	16
Kaupunki yli 20 000as.	25	27
Havaintoja, kpl ²⁾	1 334–1 456	985-1 079

¹⁾ Eron merkitsevyys: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1.

²⁾ Havaintojen määrä vaihteli eri kysymyksissä.

Vastanneilla oli metsää keskimäärin enemmän, mutta ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Vastanneet ja vastaamatta jättäneet eivät eronneet merkitsevästi toisistaan myöskään ammattikoulutuksen, tilalla asumisen tai asuinympäristön suhteen.

Vastanneiden korkeampi keski-ikä ja eläkeläisten suurempi osuus liittyvät toisiinsa, samoin naisten ja perikuntien pienempi osuus (leski on useammin nainen kuin mies).

Vastanneita ja vastaamattomia oli mahdollista verrata myös tavoiteryhmittelyn suhteen (Taulukko 5). Kyselyyn vastanneissa oli enemmän monitavoitteisia, mutta vähemmän epätietoisia kuin vastaamatta jättäneissä. Muiden tavoiteryhmien suhteen vastanneet eivät eronneet vastaamattomista.

Ottaen huomioon sekä tutkimuksen otoksen että kyselyyn vastanneet, voidaan todeta, että aineistossa painottuvat keskimääräistä enemmän ammatiasemaltaan maa- ja metsätalousyrittäjien ja eläkeläisten sekä perheomistuksessa olevien tilojen omistajien näkemykset.

Myös metsänomistuksen tavoitteiltaan monitavoitteiset ovat aineistossa hieman yliedustettuina ja toisaalta tavoitteiltaan epätietoiset aliedustettuina. Aineisto kuvaa näin todennäköisesti metsien käytön suhteen hieman keskimääräistä aktiivisempia metsänomistajia. Toisin kuin Metlan Metsänomistaja 2010 -tutkimuksen aineisto, jossa maa- ja metsätalousyrittäjät ja suuret tilat olivat lievästi aliedustettuina, tämän aineiston havaintoja ei tarvitse tuloksia laskettaessa painottaa.

Taulukko 5. Postikyselyyn vastanneiden ja vastaamattomien tavoiteryhmittelyn vertailu. Painottamattomat jakaumat.

	Kyselyyn vastanneet % omistajista	Vastaamatta jättäneet
Tavoiteryhmät *** ¹⁾		
Monitavoitteiset	33	27
Virkistyskäyttäjät	24	24
Metsästä elävät	20	21
Taloudellista turvaa korostavat	15	16
Epätietoiset	8	12
Havaintoja, kpl	1 230	894

¹⁾ Eron merkitsevyyks: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1.

4. KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Taimikon perustaminen uudistushakkuun jälkeen

4.1.1 Taimikon perustamistapa

Suosituin taimikon perustamistapa uudistushakkuun jälkeen oli metsänomistajien omatoimisesti suorittama istutus tai kylvö. Kaksi kolmesta metsänomistajasta oli toiminut näin (Taulukko 6). Luontaiseen uudistamiseen sekä toimeksiantoon metsänhoitoyhdistykselle oli turvautunut yhtä suuri joukko metsänomistajia eli noin joka neljäs metsänomistaja. Metsäpalveluyrityksien tai puun ostajan palveluita oli käytetty selvästi edellisiä tapoja harvemmin.

Taulukon luvut eivät summaudu sataan, sillä metsänomistajat ovat saattaneet uudistaa metsiään usealla eri tavalla.

Taulukko 6. Taimikon perustamistapa uudistushakkuun jälkeen.

Taimikon perustamistapa	% metsänomistajista (n=1414), kyllä
Istutus tai kylvö omatoimisesti	65
Luontaisesti (ei istutusta tai kylvöä)	26
Toimeksianto metsänhoitoyhdistykselle	25
Toimeksianto metsäpalveluyritykselle	5
Toimeksianto puun ostajalle	5

Alueelliset erot taimikon perustamistapojen yleisyydessä

Metsänuudistaminen omatoimisesti istuttamalla tai kylvämällä oli kaikkein yleisintä Pohjois- ja Etelä-Savossa sekä Pohjois-Karjalassa (Taulukko 7). Vähiten tätä tapaa suosittiin Pohjois-Pohjanmaalla, missä alle puolet metsänomistajista oli uudistanut metsäänsä omatoimisesti istuttamalla tai kylvämällä.

Luontaista uudistamista oli käytetty eniten Lounais-Suomessa, Lapissa ja Kainuussa. Näillä alueilla noin kolmannes metsänomistajista oli uudistanut metsiään luontaisesti. Vähiten tätä tapaa oli käytetty Pohjois-Savossa, missä vain runsas kymmenes metsänomistajista oli käyttänyt luontaista uudistamista.

Metsänhoitoyhdistyksen toimeksiannolla metsiä oli uudistettu yleisimmin Pohjanmaalla. Toimeksiannon metsänhoitoyhdistykselle oli näillä alueilla antanut noin joka kolmas metsänomistaja.

Puunostajan palveluita metsänuudistamisessa oli käyttänyt lähes joka kymmenes metsänomistaja Etelä-Savon ja Häme-Uusimaan alueella. Kaikkein vähiten puunostajan palveluun oli turvauduttu Lounais-Suomessa ja Lapissa.

Taulukko 7. Metsänuudistamistapojen yleisyys alueellisesti.

Taimikon perustamistapa	Metsäkeskusalue, % metsänomistajista												
	Rannikko	Lounais-Suomi	Häme-Uusimaa	Kaakkois-Suomi	Pirkanmaa	Etelä-Savo	Etelä-Pohjanmaa	Keski-Suomi	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Kainuu	Pohjois-Pohjanmaa	Lappi
Istutus/kylvö omatoimisesti***	63	56	67	64	64	69	54	67	72	69	55	48	54
Luontaisesti***	20	34	25	23	30	25	22	19	13	23	32	22	33
Toimeksianto metsänhoitoyhdistykselle*	31	22	25	19	22	22	34	22	22	21	27	36	20
Toimeksianto metsäpalveluyritykselle	3	2	4	5	5	6	5	6	5	4	5	0	4
Toimeksianto puun ostajalle**	7	1	8	3	5	9	3	4	7	5	3	3	1

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p < 0,01$), **($p < 0,05$), *($p < 0,1$)

Metsänomistajien taustapiirteisiin liittyviä eroja taimikon perustamistavoissa

Omatoimista istutusta tai kylvöä olivat suosineet etenkin alle 40-vuotiaat, miehet, maa- ja metsätalousyrittäjät, monitavoitteiset ja metsästä elävät sekä maaseudulla asuvat metsänomistajat (Taulukko 8). Tätä uudistamistapaa käyttäneillä oli tyypillisesti voimassa oleva metsäsuunnitelma ja he olivat myyneet puuta vuosina 2004–2008 ja/tai 2009–2010. Omatoiminen istutus ja kylvö oli keskimääräistä vähemmän käytetty tapa etenkin yli 60-vuotiaiden, naisten, eläkeläisten, suurissa kaupungeissa asuvien ja tavoitteiltaan epätietoisien keskuudessa. Myöskään perikunnat eivät suosineet tätä uudistamistapaa. Näillä tiloilla ei usein ollut metsäsuunnitelmaa, eikä puukauppoja oltu tehty vuosina 2004–2008 tai 2009–2010.

Luontaista uudistamista suosivat keskimääräistä useammin metsästä eläviin tavoiteryhmään kuuluvat metsänomistajat. Luontainen uudistaminen oli myös yleisempää niiden keskuudessa, joilla ei ollut metsäsuunnitelmaan verrattuna suunnitelman hankkineisiin.

Toimeksiantoa metsänhoitoyhdistykselle taimikon perustamisessa suosivat keskimääräistä useammin naiset, yli 20 000 asukkaan kaupungeissa asuvat sekä tavoitteiltaan taloudellista turvaa korostavat ja epätietoiset metsänomistajat.

Metsäpalveluyrityksiä käyttivät muita useammin alle 40-vuotiaat, itsenäiset yrittäjät, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asuvat sekä tavoitteiltaan taloudellista turvaa korostavat ja epätietoiset metsänomistajat. Suurissa, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asuvat metsänomistajat olivat antaneet myös toimeksiantoja puunostajalle keskimääräistä useammin taimikon perustamisen yhteydessä.

Taulukko 8. Metsänomistajien välisiä eroja taimikon perustamistavoissa.

Taimikon perustamistapa					
Taustapiirre	Istutus tai kylvö oma-toimisesti	Luontaisesti (ei istutusta tai kylvöä)	Toimeksianto metsänhoito-yhdistykselle	Toimeksianto metsäpalveluyritykselle	Toimeksianto puunostajalle
% metsänomistajista					
Ikä	***				***
alle 40 vuotta	78				16
40-59 vuotta	72				4
≥60 vuotta	61				3
Sukupuoli	***		***		
Mies	68		23		
Nainen	47		35		
Ammattiasema	***				***
Palkansaaja	69				4
Maat-metsäyritt.	75				5
Muu yrittäjä	60				14
Eläkeläinen	56				3
Muu	52				7
Tavoiteryhmä	***	*	***	***	
Monitavoitteiset	74	27	20	4	
Virkistyskäyttäjät	61	25	24	1	
Metsästä elävät	71	31	16	4	
Taloudell. turva	59	26	39	8	
Epätietoiset	44	15	36	8	
Asuinympäristö	***		***	**	**
Maaseutu	69		20	4	4
Taajama	58		27	4	4
Kaup. ≤100 000 as	59		30	4	5
Kaup. >100 000 as	47		38	10	10
Omistumuoto	***			*	
Yksi henkilö	61			5	
Puolison kanssa	67			3	
Yhtymä	66			6	
Perikunta	53			3	
Metsäsuunnitelma	***	**	**		*
On	66	24	25		5
Ei ole	53	31	19		3

jatkuu seuraavalla sivulla

Puun myynnit 2004-2008	***	**	*	***
On myynyt	70	23	5	6
Ei myynyt	51	29	2	2
Puun myynnit 2009-2010	***		***	***
On myynyt	72		7	8
Ei myynyt	60		3	3

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

4.1.2 Taimikon perustamisen aloitusajankohta

Metsänomistajat pyrkivät pääosin perustamaan taimikon viimeistään kolmen vuoden kuluessa uudistushakkuusta (Taulukko 9): Joka toinen metsänomistaja pyrki perustamaan taimikon noin vuoden kuluessa uudistushakkuusta. Hieman harvempi tavoitteli taimikon perustamista 2–3 vuoden kuluessa hakkuusta. Tätä myöhemmäksi taimikon perustamisen ilmoitti jättävänsä vain harva metsänomistaja.

Taulukko 9. Taimikon perustamisen aloitusajankohta.

Taimikko pyritään perustamaan uudistushakkuun jälkeen	% metsänomistajista (n=1375)
Vuoden kuluessa	51
2–3 vuoden kuluessa	44
4–5 vuoden kuluessa	5

Alueelliset erot taimikon perustamisnopeudessa

Kaikkein yleisimmin taimikko pyrittiin uudistamaan vuoden kuluessa uudistushakkuusta Keski-Suomessa ja Häme-Uudenmaan alueella (Taulukko 10). Noin 70 prosenttia metsänomistajista pyrki tähän perustamisnopeuteen. Pohjois-Pohjanmaalla ja Rannikon alueella vain vajaa kolmannes metsänomistajista pyrki taimikon perustamiseen vuoden kuluessa uudistushakkuusta.

Taimikon perustaminen 2–3 vuoden kuluessa oli yleisintä Rannikon alueella sekä Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaalla. Näillä alueilla kaksi kolmesta metsänomistajasta pyrki perustamaan taimikon tässä rytmissä. Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla noin joka kymmenes metsänomistaja ilmoitti uudistavansa metsänsä vieläkin myöhemmin.

Taulukko 10. Alueelliset erot taimikon perustamisnopeudessa uudistushakkuun jälkeen.

Taimikon perustamisajankohta uudistushakkuusta	Metsäkeskusalue, % metsänomistajista***												
	Rannikko	Lounais-Suomi	Häme-Uusimaa	Kaakkois-Suomi	Pirkanmaa	Etelä-Savo	Etelä-Pohjanmaa	Kesk-Suomi	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Kainuu	Pohjois-Pohjanmaa	Lappi
Yhden vuoden kuluessa	<u>30</u>	53	69	54	54	60	33	72	60	62	42	<u>29</u>	34
2–3 vuoden kuluessa	68	41	<u>28</u>	39	42	38	63	<u>25</u>	36	35	52	62	56
4–5 vuoden kuluessa	2	6	3	7	4	2	4	3	4	3	6	9	10

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Metsänomistajien taustapiirteisiin liittyviä eroja taimikon perustamisen aloitusajankohdan suhteen

Taimikon perustamisnopeudessa metsänomistajien väliset erot olivat melko vähäisiä. Tuloksissa erottuivat kuitenkin eläkeläiset, joiden keskuudessa oli keskimääräistä enemmän sellaisia, jotka pyrkivät perustamaan taimikon vasta 4–5 vuoden kuluessa uudistushakkuusta (Taulukko 11).

Tavoiteryhmistä virkistyskäyttäjät pyrkivät hieman muita useammin taimikon perustamiseen 2–3 vuoden jälkeen päätehakkuusta. Metsäsuunnitelman hankkineet puolestaan pyrkivät perustamaan taimikon vuoden sisällä hakkuusta hieman useammin kuin ilman suunnitelmaa olevat metsänomistajat.

Selkeimmät erot taimikon perustamisnopeudessa liittyivät puun myynteihin. Vuosina 2004–2008 ja 2009–2010 puuta myyneet metsänomistajat pyrkivät taimikon perustamiseen yleensä nopeammin kuin metsänomistajat, jotka eivät olleet myyneet puuta kyseisinä ajanjaksoina.

Taulukko11. Metsänomistajien välisiä eroja taimikon perustamisnopeudessa.

Taustapiirre	Taimikon perustamisen aloitusajankohta uudistushakkuun päättymisestä		
	Yhden vuoden kuluessa	2–3 vuoden kuluessa	4–5 vuoden kuluessa
	% metsänomistajista		
Ammattiasema**			
Palkansaaja	54	43	3
Maat-metsätyritt.	52	45	3
Muu yrittäjä	52	44	4
Eläkeläinen	50	43	7
Muu	37	50	13
Tavoiteryhmä*			
Monitavoitteiset	57	41	2
Virkistyskäyttäjät	47	48	5
Metsästä elävät	51	43	6
Taloudell. turva	57	38	5
Epätietoiset	55	38	7
Metsäsuunnitelma*			
On	53	43	4
Ei ole	46	48	6
Puun myynnit 2004-2008***			
On myynyt	56	40	4
Ei myynyt	42	52	6
Puun myynnit 2009-2010***			
On myynyt	60	36	4
Ei myynyt	46	49	5

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Metsän uudistamistavan ja taimikon perustamisnopeuden välinen yhteys

Toimeksianto metsäpalveluyritykselle liittyi yleisimmin nopeaan taimikon perustamiseen uudistushakkuun jälkeen (Taulukko 12). Toisaalta noin joka kymmenes näistä toimeksiannoista johti taimikon perustamiseen vasta 4–5 vuoden kuluttua hakkuusta.

Kun taimikko perustettiin omatoimisesti istuttamalla tai kylvämällä, toteutukseen pyrittiin lähes aina viimeistään kolmen vuoden kuluessa uudistushak-

kuusta. Tätä myöhäisemmäksi uudistamisen jätti vain marginaalinen määrä metsänomistajia.

Luontainen uudistaminen liittyi selvästi myöhäisempään taimikon perustamisajankohtaan. Rungas puolet luontaista uudistamista suosivista pyrki perustamaan taimikon 2–3 vuoden kuluessa uudistushakkuusta ja useampi kuin joka kymmenes 4–5 vuoden kuluessa. Joka kolmas perustaisi taimikon vuoden kuluessa hakkuusta.

Taulukko 12. Taimikon perustamisnopeuden ja metsän uudistamistavan välinen yhteys.

Taimikon perustamistapa uudistushakkuun jälkeen	Taimikko pyritään perustamaan uudistushakkuun jälkeen			
	Vuoden kuluessa %	2–3 vuoden kuluessa, %	4–5 vuoden kuluessa, %	
Istutus/kylvö omatoimisesti***	57	41	2	100
Luontaisesti***	<u>35</u>	53	<u>12</u>	100
Toimeksianto metsänhoitoyhdistykselle	53	44	3	100
Toimeksianto metsäpalveluyritykselle***	61	28	<u>11</u>	100
Toimeksianto puun ostajalle	55	45	0	100

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

4.1.3 Tyytyväisyys vallitseviin hakkuu- ja hoitotapoihin

Valtaosa (70 %) metsänomistajista oli tyytyväinen nykyisiin hakkuu- ja hoitotapoihin (Taulukko 13). Noin joka seitsemäs oli niihin erittäin tyytyväinen. Tyytymättömiä oli joka kymmenes metsänomistaja.

Kyselyn metsänomistajille esitettiin joukko kuvitteellisia puukauppatilanteita. Näissä tilanteissa metsänomistajien päätökseen hintatekijän lisäksi vaikutti eniten hakkuutapa, joka oli tärkeä kriteeri lähes neljälle viidestä metsänomistajasta (Taulukko 14).

Taulukko 13. Metsänomistajien tyytyväisyys nykyisin käytössä oleviin hakkuu- ja hoitotapoihin

Tyytyväisyyden aste	% metsänomistajista
Erittäin tyytyväinen	14
Melko tyytyväinen	56
Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	15
Melko tyytymätön	7
Erittäin tyytymätön	2
Ei osaa sanoa	6

Taulukko 14. Eri tekijöiden vaikutus metsänomistajien puukauppapäätökseen.

Päätöksentekokriteeri	% metsänomistajista			Ei osaa sanoa
	Tärkeä		Ei tärkeä	
Tukkipuun kantohinta puukaupassa	78	11	5	6
Tapa, jolla hakkuu tehdään	77	13	5	5
Tukkipuun odotettu hintakehitys	77	13	5	5
Energiapuuksi kerättävistä hakkuutähteistä maksetaan korvaus	61	19	15	5
Puukaupan aloitteentekijä	40	22	32	6
Hakkuutähteet kerätään energiapuuksi	37	24	34	5

Yleisimmin metsänomistajat ilmoittivat valinneensa vaihtoehdon olla myymättä puuta sen epätyydyttävän hinnan vuoksi (Taulukko 15). Metsänhoidollisen hakkuutarpeen puuttuminen oli toiseksi yleisin syy olla tekemättä puukauppaa. Hakkuutavan vaikutukset luonto- ja virkistysarvoihin olivat myymättömyyden taustalla noin joka viidennellä metsänomistajalla. Kaikkein vähiten vaikutusta puukauppapäätökseen oli naapurien ja tuttavien puukauppapäätöksillä. Myöskään omien tietojen puute tai puukauppapalveluiden heikko saatavuus eivät näytelleet suurta osaa metsänomistajien päätöksissä jättää puukauppa tekemättä.

Taulukko 15. Puukaupan tekemättä jättämiseen vaikuttavat tekijät.

Päätöksentekokriteeri	Vaikuttaa		
	paljon		vähän tai ei ollenkaan
	% metsänomistajista		
Puun hinta ei ole tyydyttävä	65	15	20
Metsänhoidollista hakkuutarvetta ei ole	51	24	25
Rahantarvetta ei ole	37	35	28
Tilalla ei ole hakkuukelpoista metsää	33	25	42
Metsäammattilaiset eivät suosittele hakkuita	30	28	42
Hakkuut eivät paranna oman metsätalouden kannattavuutta	29	38	33
Metsän luontoarvot kärsivät hakkuista	23	29	48
Metsän maisema-arvot kärsivät hakkuista	23	29	48
Hakkuut heikentävät metsän virkistyskäyttöä	20	31	49
Metsänomistaja ei itse hallitse puukauppa-asioita	19	24	57
Puukauppapalveluiden saatavuus on huono	18	31	51
Naapurit tai tuttavat eivät myy puuta	4	14	82

4.2 Metsänomistajien mielipiteet metsälaista

4.2.1 Uudistuskypsyyden määrittely

Metsänomistajilta tiedusteltiin nykyisen metsälain mukaisten ikä- ja järeysvaatimuksien sopivuutta uudistushakkuun rajoiksi. Kysymyslomakkeessa kerrottiin myös nykyisin voimassa olevat ikä- ja järeysrajat. Valtaosa metsänomistajista piti nykyisiä rajoja vähintään melko sopivina (Taulukko 16). Noin joka seitsemäs metsänomistaja oli kuitenkin epävarma rajojen sopivuudesta.

Taulukko 16. Nykyisen metsänlain mukaisten uudistuskypsyyden rajojen sopivuus

	% metsänomistajista (n=1373)
Erittäin sopivat	14
Melko sopivat	67
Melko epäsopivat	5
Erittäin epäsopivat	1
Ei osaa sanoa	13

Metsänomistajaryhmien välisiä eroja

Kaikissa ikäryhmissä uudistuskypsyyden nykyisiä rajoja sopivana pitävien metsänomistajien osuus oli yhtä suuri. Alle 40-vuotiaiden joukossa oli kuitenkin suhteellisesti eniten niitä, jotka pitivät rajoja erittäin sopivina (Taulukko 17). 40–50-vuotiaiden keskuudessa puolestaan lähes joka kymmenes piti rajoja epäsopivina. Tässä ryhmässä oli kaikkein vähiten niitä, joilla ei ollut asiasta mitään mielipidettä.

Miehet pitivät rajoja sopivina selvästi useammin kuin naiset. Naisista joka kolmas ei osannut sanoa asiasta mielipidettä ollenkaan. Ammattiryhmistä maa- ja metsätalousyrittäjät suhtautuivat kaikkein suopeimmin nykyisiin uudistuskypsyyden rajoihin. Lisäksi heidän keskuudessaan vain hyvin harva jätti mielipiteensä kertomatta.

Tavoiteryhmistä monitavoitteiset pitivät kaikkein yleisimmin nykyisiä rajoja sopivina. Lähes kaikki heistä myös ilmaisivat mielipiteensä asiasta. Tavoitteiltaan epätietoisista selvästi pienin osuus piti rajoja sopivana verrattuna muihin tavoiteryymiin. Lisäksi joka viides epätietoisista ei osannut sanoa mielipidettään nykyisistä rajoista.

Metsäsuunnitelman hankkineet metsänomistajat olivat useammin tyytyväisiä nykyisiin rajoihin kuin ilman metsäsuunnitelmaa olevat. Epävarmoja oli myös enemmän ilman suunnitelmaa olevien keskuudessa.

Metsänomistajat, jotka olivat myyneet puuta vuosina 2004–2008 tai 2009–2010 olivat useammin tyytyväisiä nykyisiin uudistuskypsyyden rajoihin kuin metsänomistajat, jotka eivät olleet myyneet puuta. Epävarmojen metsänomistajien osuus oli puolestaan suurempi niiden keskuudessa, jotka eivät olleet tehneet puukauppoja mainittuina vuosina.

Taulukko 17. Metsänomistajien taustapiirteisiin liittyviä eroja näkemyksissä uudistuskypsyyden määrittelyssä käytettävien rajojen sopivuudesta

Taustapiirre	Nykyiset uudistuskypsyyden rajat ovat...				
	Erittäin sopivat	Melko sopivat	Melko epäsopivat	Erittäin epäsopivat	Ei osaa sanoa
% metsänomistajista					
Ikä***					
alle 40 vuotta	26	57	4	0	13
40–59 vuotta	18	65	6	3	8
vähint. 60 vuotta	12	69	4	1	14
Sukupuoli***					
Mies	15	71	5	2	7
Nainen	9	53	3	1	34
Ammattiasema***					
Palkansaaja	14	67	5	2	12
Maa- ja metsäyritt.	16	73	4	2	5
Muu yrittäjä	18	60	4	4	14
Eläkeläinen	12	67	5	1	15
Muu	8	65	0	0	27
Tavoiteryhmä***					
Monitavoitteiset	18	70	6	1	5
Virkistyskäyttäjät	11	69	5	1	14
Metsästä elävät	11	69	4	2	14
Taloudell. turva	17	66	2	2	13
Epätietoiset	13	58	4	3	22
Metsäsuunnitelma***					
On	15	69	5	1	10
Ei ole	11	61	4	2	22
Puunmyynnit 2004–2008***					
On myynyt	15	71	5	2	7
Ei myynyt	12	64	3	1	20
Puun myynnit 2009–2010***					
On myynyt	18	69	4	2	7
Ei myynyt	12	66	5	1	16

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Uudistuskypsyyden kriteerien muutosten vaikutukset hakkuihin

Kaksi kolmesta metsänomistajista ei todennäköisesti aikaistaisi päätehakkuitaan, vaikka uudistuskypsyyden edellytyksenä olevaa vähimmäisikärajaa tai -järeyttä laskettaisiin (Taulukko 18). Noin joka kuudes metsänomistaja puolestaan aikaistaisi hakkuita, mikäli vaatimusrajoja laskettaisiin. Epävarma kriteerien laskun vaikutuksesta omaan käyttäytymiseen oli noin joka kahdeksas metsänomistaja.

Taulukko 18. Uudistuskypsyyden edellytyksenä olevien kriteerien muutosten vaikutus päätehakkuun ajankohtaan.

	Vähimmäisiän lasku	Vähimmäisjäreyden lasku
toimenpide aikaistaisi päätehakkuuta	% metsänomistajista (n=1399)	% metsänomistajista (n=1352)
Erittäin todennäköisesti	3	2
Melko todennäköisesti	14	16
Melko epätodennäköisesti	41	42
Erittäin epätodennäköisesti	25	28
Ei osaa sanoa	13	12

Metsänomistajien välisiä eroja suhtautumisessa säädösten muutoksiin

Puuston vähimmäisiän lasku

Mikäli uudistushakkuun edellytyksenä oleva puuston vähimmäisikä laskisi, hakkuitaan aikaistaisivat etenkin itsenäiset yrittäjät sekä monitavoitteiset metsänomistajat (Taulukko 19). Keskimääräistä todennäköisempiä hakkuitaan aikaistavia olisivat myös yli 60-vuotiaat, naiset, maa- ja metsätalousyrittäjät, eläkeläiset sekä taloudellista turvaa korostavat metsänomistajat. Myös ne metsänomistajat, jotka eivät olleet myyneet puuta vuosina 2004–2008, ilmoittivat keskimääräistä useammin aikaistavansa hakkuita, mikäli puuston ikävaatimusta laskettaisiin.

Kaikkein epätodennäköisimmin puuston ikävaatimuksen lasku vaikuttaisi metsästä elävien, virkistyskäyttäjien, 40–59-vuotiaiden, palkansaajien sekä puuta vuosina 2004–2010 myyneiden hakkuuajankohtaan.

Eniten epävarmuutta vähimmäisiän laskun vaikutuksista omiin hakkuisiin esiintyi epätietoisten tavoiteryhmässä sekä naisten keskuudessa.

Taulukko 19. Metsänomistajien taustapiirteisiin liittyviä eroja arvioissa vähimmäisiän laskun vaikutuksesta uudistushakkuun ajankohtaan.

Jos vähimmäisikä laskisi, tekisi uudistushakkuun nykyistä aiemmin...					
Taustapiirre	Erittäin todennäköisesti	Melko todennäköisesti	Melko epätodennäköisesti	Erittäin epätodennäköisesti	Ei osaa sanoa
% metsänomistajista					
Ikä***					
alle 40 vuotta	0	12	37	37	14
40–59 vuotta	4	14	44	30	8
vähint. 60 vuotta	3	20	41	22	14
Sukupuoli***					
Mies	3	17	43	27	10
Nainen	1	23	35	19	22
Ammattiasema***					
Palkansaaja	3	15	45	26	11
Maat- ja metsäyritt.	3	17	42	31	7
Muu yrittäjä	7	24	34	31	4
Eläkeläinen	3	19	40	22	16
Muu	0	32	24	28	16
Tavoiteryhmä**					
Monitavoitteiset	5	20	41	27	7
Virkistyskäyttäjät	2	16	44	28	10
Metsästä elävät	2	12	46	28	12
Taloudell. turva	4	19	41	24	12
Epätietoiset	3	12	34	30	21
Puunmyynnit					
2004–2008***					
On myynyt	3	16	44	28	9
Ei myynyt	4	20	38	21	17
Puun myynnit					
2009–2010***					
On myynyt	4	18	45	25	8
Ei myynyt	2	17	41	26	14

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Puuston vähimmäisjäreyden lasku

Puuston vähimmäisjäreyden lasku aikaistaisi kaikkein todennäköisimmin itsenäisten yrittäjien hakkuita sekä niiden metsänomistajien hakkuita, jotka eivät ole myyneet puuta vuosina 2004–2008. Jälkimmäisessä ryhmässä esiintyi kuitenkin myös melko runsaasti epävarmuutta mahdollisen muutoksen vaikutuksista omiin hakkuisiin (Taulukko 20).

Taulukko 20. Metsänomistajien taustapiirteisiin liittyviä eroja arvioissa vähimmäisjäreyden laskun vaikutuksesta uudistushakkuun ajankohtaan.

Taustapiirre	Jos vähimmäisjäreys laskisi, tekisi uudistushakkuun nykyistä aiemmin...				
	Erittäin todennäköisesti	Melko todennäköisesti	Melko epätodennäköisesti	Erittäin epätodennäköisesti	Ei osaa sanoa
	% metsänomistajista				
Ikä*					
alle 40 vuotta	0	10	39	39	12
40–59 vuotta	3	14	44	31	8
vähint. 60 vuotta	2	17	42	26	13
Sukupuoli***					
Mies	3	15	43	30	9
Nainen	2	18	38	19	23
Ammattiasema***					
Palkansaaja	2	15	44	28	11
Maa- ja metsäyritt.	2	14	45	32	7
Muu yrittäjä	7	20	30	38	5
Eläkeläinen	2	17	41	25	15
Muu	4	20	28	32	16
Tavoiteryhmä*					
Monitavoitteiset	3	17	44	29	7
Virkistyskäyttäjät	2	14	45	29	10
Metsästä elävät	2	12	42	32	12
Taloudell. turva	4	17	42	24	13
Epätietoiset	3	13	35	28	21
Puunmyynnit					
2004–2008***					
On myynyt	2	13	45	31	9
Ei myynyt	4	20	36	24	16
Puun myynnit					
2009–2010***					
On myynyt	4	17	45	27	7
Ei myynyt	2	14	41	29	14

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Todennäköisimmin järeysvaatimuksen muutoksella ei olisi vaikutuksia hakkuujakohtaan alle 60-vuotiaiden, miesten, maa- ja metsätalousyrittäjien sekä puuta myyneiden keskuudessa. Epävarmuutta esiintyi eniten naisten ja tavoitteiltaan epätietoisien keskuudessa.

4.2.2 Säädösten tarpeellisuus

Yleisimmin metsänomistajat pitivät tarpeellisena, että metsälaissa säädetään metsäsuunnitelman sisällöstä ja kasvatushakkuun voimakkuudesta. Tätä mieltä oli kolme neljästä metsänomistajasta (Taulukko 21). Noin kaksi kolmannesta piti tärkeänä, että metsälaissa on säädetty metsäkeskuksen tehtävistä metsälain valvonnassa, uudistus- ja kasvatushakkuiden sekä metsänuudistamisen ajankohdasta, monimuotoisuudesta ja taimikon perustamisilmoituksista.

Noin joka neljäs metsänomistaja piti puolestaan tarpeettomana säädellä maankäyttömuodon muuttamista ja noin joka viides suojelun alueiden suuruutta. Epätietoisuutta esiintyi eniten kansallisten ja alueellisten metsäohjelmien, maankäyttömuodon muuttamisen sekä metsärikosten ja -rikkomusten osalta. Noin joka kymmenes metsänomistaja ei osannut ottaa näiden asioiden säätelyyn kantaa ollenkaan.

Faktoriratkaisussa (Maximum likelihood –menetelmä, Varimax-rotatointi) metsälaissa säädettävien asioiden taustalla havaittiin ainakin neljä selkeästi tulkittavaa ulottuvuutta (Taulukko 22). Ensimmäisellä ulottuvuudella eli faktorilla latautuivat voimakkaimmin metsänhoitoon ja -uudistamiseen liittyvät muuttujat. Toisella faktorilla voimakkaimman latauksen saivat muuttujat, jotka edustivat metsässä tehtävien toimenpiteiden valvontaa. Kolmas faktori edusti metsien monimuotoisuusarvojen säilyttämistä ja neljäs faktori metsiin liittyvää julkista valvontaa. Saatu faktoriratkaisu selittää noin 63 prosenttia muuttujien välisestä vaihtelusta.

Taulukko 21. Metsänomistajien näkemykset metsälakiin sisältyvien asioiden tarpeellisuudesta.

Lain sisältöön liittyvä asia	Tarpeellinen	Ei suurta merkitystä % metsänomistajista	Tarpeeton	Ei osaa sanoa
Metsäsuunnitelman sisältö	73	15	7	5
Kasvatushakkuussa jätettävän puuston määrä (kasvatushakkuun voimakkuus)	72	15	8	5
Metsäkeskuksen tehtävät metsälain noudattamisen valvonnassa	67	18	8	7
Uudistushakkuun ajankohta (uudistuskypsyys, järeysvaatimukset)	66	19	10	5
Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt	65	20	11	4
Taimikon perustamisilmoitukset	65	20	10	5
Metsänuudistaminen (ajankohta, puulaji, menetelmä)	65	19	11	5
Kasvatushakkuun toteuttamisajankoh- ta	64	20	10	6
Metsärikkokset ja metsärikkomukset	62	19	10	9
Metsänkäyttöilmoitukset	61	22	11	6
Ilmoitukset toteutetusta hakkuusta	60	23	12	5
Metsänkasvatuksen menetelmä (met- sikkötalous tai jatkuva kasvatusta)	59	23	11	7
Suoja-alueiden suuruus	49	26	19	6
Kansallinen ja alueelliset metsäohjel- mat	46	30	14	10
Maankäyttömuodon muuttaminen (esim. metsätalousmaasta maatalous- käyttöön)	36	30	25	9
Muu	10	7	8	75

Taulukko 22. Metsälakiin sisältyvien asioiden ulottuvuudet.

Alkuperäinen väittämämuuttuja	Faktori 1	Faktori 2	Faktori 3	Faktori 4	Kom- munali- teetti
	Metsän hoito ja uudis- tami- nen	Toi- menpi- teiden valvon- ta	Metsien luonto- arvot	Julki- nen ohjaus	
	Faktorila- taus	Faktorila- taus	Faktorila- taus	Faktorila- taus	
Metsänuudistaminen (ajankohta, puulaji, mene- telmä)	0,744	0,699
Uudistushakkuun ajankoh- ta (uudistuskypsyys, järeys- vaatimukset)	0,742	0,675
Kasvatushakkuussa jätettä- vän puuston määrä (kasva- tushakkuun voimakkuus)	0,735	0,680
Kasvatushakkuun toteut- tamisajankohta	0,726	0,652
Metsänkasvatuksen mene- telmä (metsikkötalous tai jatkuva kasvatus)	0,632	0,567
Metsäsuunnitelman sisältö	0,485	0,486
Ilmoitukset toteutetusta hakkuusta	...	0,784	0,770
Metsänkäyttöilmoitukset	...	0,757	0,745
Taimikon perustamisilmoi- tukset	...	0,755	0,726
Metsäkeskuksen tehtävät metsälain noudattamisen valvonnassa	...	0,502	0,459
Metsärikkokset ja metsärik- komukset	...	0,452	0,404
Monimuotoisuuden säilyt- täminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt	0,781	...	0,751
Suoja-alueiden suuruus	0,685	...	0,658
Kansallinen ja alueelliset metsäohjelmat	0,803	0,782
Maankäyttömuodon muut- taminen (esim. metsätalo- usmaasta maatalouskäyt- töön)	0,472	0,384
Ominaisarvo	3,425	2,887	1,644	1,483	9,44
Kokonaisvarianssi	22,83	19,24	10,96	9,89	62,92

Asioiden säätelyn tärkeys ja tyytyväisyys nykyisiin hakkuu- ja hoitotapoihin

Metsänomistajat, jotka pitivät tärkeänä, että metsänhoitoon ja uudistamiseen, toimenpiteiden valvontaan sekä julkiseen ohjaukseen liittyviä asioita säädellään, olivat myös pääosin tyytyväisiä vallitseviin hakkuu- ja hoitotapoihin (Taulukko 23). Sen sijaan metsänomistajat, joille metsien luontoarvoihin liittyvien asioiden säätely oli tärkeää, olivat keskimääräistä useammin tyytymättömiä vallitseviin hakkuu- ja hoitotapoihin.

Taulukko 23. Säätelyn tärkeys ja tyytyväisyys vallitseviin hakkuu- ja hoitotapoihin.

Säädeltävät asiat (faktorit)		Tyytyväisyys vallitseviin hakkuu- ja hoitotapoihin				Yht.
		% metsänomistajista				
Tärkeys	Tyytyväinen	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	Tyytymätön	Ei osaa sanoa		
Metsänhoitoon ja uudistamiseen liittyvät asiat***	Tärkeä	75	12	7	6	100
	Melko tärkeä	73	16	7	4	100
	Ei kovin tärkeä	65	13	13	8	100
Toimenpiteiden valvontaan liittyvät asiat***	Tärkeä	77	12	7	4	100
	Melko tärkeä	73	14	8	5	100
	Ei kovin tärkeä	63	14	13	10	100
Metsien luontoarvoihin liittyvät asiat***	Tärkeä	66	12	15	7	100
	Melko tärkeä	74	15	7	4	100
	Ei kovin tärkeä	73	14	6	7	100
Julkiseen ohjaukseen liittyvät asiat**	Tärkeä	74	13	8	5	100
	Melko tärkeä	74	13	9	4	100
	Ei kovin tärkeä	64	15	11	10	100

Metsänomistajien ryhmittely metsälain sisältämien asialottuvuuksien (faktoreiden) painotuksen mukaan

Saadun faktoriratkaisun pohjalta metsänomistajat voitiin ryhmitellä (K-means clustering) kolmeen eri ryhmään sen mukaan, mitä lainsäädännön sisältämiä asiakokonaisuuksia he pitivät tarpeellisena. Ensimmäisessä ryhmässä (Ryhmä 1) metsänomistajille oli erityisesti tärkeää, että metsälaisissa säädetään metsätoi-

menpiteiden valvontaan liittyvistä asioista (Taulukko 24). Muiden asioiden merkitys metsälain sääntelyn suhteen oli näille metsänomistajille vähemmän tärkeää. Tähän ryhmään kuului hieman runsas kolmannes metsänomistajista. Toisessa ryhmässä (Ryhmä 2) metsänomistajat pitivät tarpeellisena erityisesti metsien luontoarvoihin liittyvää sääntelyä. Tärkeäksi tässä ryhmässä nähtiin myös julkiseen ohjaukseen sekä metsien hoitoon ja uudistamiseen liittyvien asioiden sääntely metsälaissa. Metsätoimenpiteiden valvonta sääntelyn kohteena korostui tässä ryhmässä kaikkein vähiten. Tähän ryhmään kuului lähes kaksi kolmannesta metsänomistajista.

Taulukko 24. Metsänomistajien jakautuminen ryhmiin metsälain asiakokonaisuuksien painotusten mukaan (faktoripistemuuuttujen keskiarvot)

	Ryhmä 1 (n=440 => 38 %)	Ryhmä 2 (n=719 => 62%)		
Faktori (metsälakiin liittyvä asiauottuvuus)	Toimenpi- teiden val- vonta	Luontoarvot, ohjaus, metsätoi- menpiteet	F	Merkitse- vyys (p)
Metsän hoito ja uudis- taminen	-0,43044	0,26341	184,41	0,000
Toimenpiteiden val- vonta	0,26949	-0,16492	66,46	0,000
Metsien luontoarvot	-0,53125	0,32510	352,77	0,000
Julkinen ohjaus	-0,43718	0,26754	221,70	0,000

Erot metsänomistajaryhmien välillä

Metsätoimenpiteiden valvonnan sääntelyä painottavien metsänomistajien joukossa oli suhteellisesti hieman enemmän metsänomistajia, joilta puuttui ammattitutkinto kuin luontoarvoja, julkista ohjausta ja metsätoimenpiteiden sääntelyn tärkeyttä painottavien keskuudessa (Taulukko 25). Ammattikoulututkinto oli hieman yleisempi metsätoimenpiteiden valvontaa painottavien joukossa kuin ryhmässä 2.

Luontoarvoja, ohjausta ja metsätoimenpiteitä painottavien ryhmässä ammattikorkeakoulututkinto ja metsäsuunnitelma olivat yleisempiä kuin toimenpiteiden valvontaa painottavien ryhmässä. Luontoarvoja, ohjausta ja metsätoi-

menpiteitä painottavan ryhmän metsänomistajat olivat lisäksi tavoitteiltaan tyyppillisimmin monitavoitteisia tai virkistyskäyttäjiä.

Toimenpiteiden valvontaa korostavat jakaantuivat ryhmää 2 tasaisemmin eri tavoiteryhmiin. Ryhmään kuului monitavoitteisten ja virkistyskäyttäjien lisäksi runsaasti myös metsästä eläviä ja taloudellista turvaa korostavia. Joka kymmenes tämän ryhmän metsänomistaja ei ollut asettanut metsänomistukseen erityisiä tavoitteita.

Taulukko 25. Metsälainsäädännön tarpeellisuuteen liittyvien näkemysten perusteella toisistaan eroavien metsänomistajaryhmien taustapiirteitä.

Taustapiirre	Metsänomistajaryhmä (klusteri)	
	Toimenpiteiden valvontaa painottavat, %	Luontoarvoja, ohjausta ja metsätoimenpiteitä painottavat, %
Ammattikoulutus*		
Ei tutkintoa	33	30
Ammattikoulu	35	33
Ammattikorkeakoulu /Opisto	19	25
Akateeminen	13	12
Metsäsuunnitelma*		
On	80	83
Ei ole	20	17
Tavoiteryhmä***		
Monitavoitteiset	30	37
Virkistyskäyttäjät	20	25
Metsästä elävät	21	18
Taloudellista turvaa korostavat	19	13
Epätietoiset	10	7

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

4.3 Metsänomistajien tiedot metsälaista

4.3.1 Tietämys metsälain sisällöstä ja velvoitteista

Metsänomistajia pyydettiin arvioimaan itse omaa tietämystään metsälain sisällöstä. Metsälaista kokonaisuutena tietonsa arvioi hyväksi noin joka viides vastaaja (Taulukko 26). Parhaiten metsänomistajat arvelivat olevansa selvillä metsänuudistamiseen ja metsänkäyttöilmoituksiin liittyvästä lain sisällöstä. Metsänuudistamiseen liittyvät säädökset arveli tuntevansa hyvin tai erittäin hyvin lähes kaksi kolmannesta. Metsänkäyttöilmoituksiin liittyvän lain sisällön arvioi tuntevansa hyvin tai erittäin hyvin lähes puolet metsänomistajista.

Taulukko 26. Metsänomistajien arviot nykyisen metsälain sisältöön liittyvästä tietämyksestään.

Lain sisältöön liittyvä tietämys koskien...	Erittäin hyvä	Hyvä	Keskinkertainen	Heikko	Erittäin heikko	Ei osaa sanoa
	% metsänomistajista					
Metsänkäyttöilmoitus	17	32	30	13	5	3
Metsänuudistaminen	16	45	27	6	3	3
Taimikon perustamisilmoitus	15	30	33	14	5	3
Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt	10	31	38	14	4	3
Metsäkeskuksen tehtävät metsälain noudattamisen valvonnassa	8	27	36	17	6	6
Hakkuille asetetut velvoitteet	7	34	39	13	3	4
Metsänomistajalle asetetut velvoitteet	6	34	41	12	4	3
Metsärikkokset ja metsärikkomukset	5	18	35	24	11	7
Metsälaki kokonaisuutena	4	17	46	21	7	5

Heikoimmin metsänomistajat arvioivat tuntevansa lain sisällön metsärikosten ja -rikkomusten osalta. Tältä osin tietonsa määritteli heikoksi tai erittäin heikoksi runsas kolmannes ja hyviksi tai erittäin hyviksi vajaa neljännes metsänomistajista.

Metsänomistajien välisiä eroja metsälakiin liittyvässä tiedon määrässä

Taustapiirteisiin liittyviä eroja

Taulukko 27. Metsänomistajien väliset erot ikäryhmittäin metsälain sisältöön liittyvissä tiedoissa.

	% metsänomistajista			
	Hyvät tiedot	Keskinkertaiset tiedot	Heikot tiedot	Ei osaa sanoa
Lakiin sisältyvä asiakokonaisuus				
Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt**	Alle 40 v.: 42 % 40–59 v.: 45 % 60+ v.: 40 %	Alle 40 v.: 46 % 40–59 v.: 37 % 60+ v.: 39 %	Alle 40 v.: 10 % 40–59 v.: 17 % 60+ v.: 17 %	Alle 40 v.: 2 % 40–59 v.: 1 % 60+ v.: 4 %
Metsäkeskuksen tehtävät metsälain noudattamisen valvonnassa**	Alle 40 v.: 25 % 40–59 v.: 33 % 60+ v.: 37 %	Alle 40 v.: 44 % 40–59 v.: 39 % 60+ v.: 37 %	Alle 40 v.: 27 % 40–59 v.: 26 % 60+ v.: 21 %	Alle 40 v.: 4 % 40–59 v.: 2 % 60+ v.: 5 %
Hakkuille asetetut velvoitteet***	Alle 40 v.: 55 % 40–59 v.: 44 % 60+ v.: 40 %	Alle 40 v.: 28 % 40–59 v.: 39 % 60+ v.: 40 %	Alle 40 v.: 15 % 40–59 v.: 16 % 60+ v.: 15 %	Alle 40 v.: 2 % 40–59 v.: 1 % 60+ v.: 5 %
Metsänomistajalle asetetut velvoitteet***	Alle 40 v.: 54 % 40–59 v.: 42 % 60+ v.: 39 %	Alle 40 v.: 29 % 40–59 v.: 43 % 60+ v.: 42 %	Alle 40 v.: 13 % 40–59 v.: 14 % 60+ v.: 15 %	Alle 40 v.: 4 % 40–59 v.: 1 % 60+ v.: 4 %
Metsärikkokset ja metsärikkomukset***	Alle 40 v.: 21 % 40–59 v.: 25 % 60+ v.: 22 %	Alle 40 v.: 35 % 40–59 v.: 38 % 60+ v.: 34 %	Alle 40 v.: 38 % 40–59 v.: 35 % 60+ v.: 35 %	Alle 40 v.: 6 % 40–59 v.: 2 % 60+ v.: 9 %
Metsälaki kokonaisuutena**	Alle 40 v.: 29 % 40–59 v.: 21 % 60+ v.: 21 %	Alle 40 v.: 44 % 40–59 v.: 49 % 60+ v.: 46 %	Alle 40 v.: 25 % 40–59 v.: 28 % 60+ v.: 27 %	Alle 40 v.: 2 % 40–59 v.: 2 % 60+ v.: 6 %

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Ikä: Nuorimmilla metsänomistajilla oli muita useammin hyvät tiedot metsäläkiin sisältyvistä asioista (Taulukko 27). Alle 40-vuotiaat tunsivat parhaiten hakuisiin ja muihin metsänomistajan velvollisuuksiin liittyvät asiat. Heikoimmin ryhmässä tunnettiin Metsäkeskuksen valvontatehtävät sekä metsärikoksiin ja -rikkomuksiin liittyvät asiat.

Yli 60-vuotiaiden metsälain tuntemus oli ikäryhmistä heikoin. Metsäkeskuksen tehtävät tässä ryhmässä tunnettiin kuitenkin ryhmistä parhaiten.

Muut sosioekonomiset ja tilakohtaiset taustapiirteet (Liite 2, Taulukko 30):

Omien arvioidensa perusteella tiedot metsälain sisällöstä olivat muita yleisemmin hyvät miehillä, maa- ja metsätalousyrittäjillä, maaseudulla asuvilla sekä metsäsuunnitelman tehneillä metsänomistajilla. Taimikon perustamisilmoitukseen liittyvästä laista myös yhtymien metsänomistajat arvioivat tietonsa keskimääräistä useammin hyväksi.

Heikoiksi tietonsa arvioivat keskimääräistä useammin naiset, palkansaajat ja kaupunkilaiset metsänomistajat. Näiltä metsänomistajilta puuttui myös metsäsuunnitelma usein. Metsänuudistamiseen liittyvästä lainkohdasta naisilla oli parhaimmat tiedot, sillä runsas 40 prosenttia arvioi tietonsa hyväksi siinä.

Metsänomistajien arviot omista tiedoistaan hajosivat eniten Metsäkeskuksen tehtävien kohdalla. Enimmilläänkin tietonsa arvioi hyväksi vajaat 40 prosenttia metsänomistajista: tähän joukkoon lukeutuivat taajamissa asuvat (38%), miehet (37%), eläkeläiset (37 %), maa- ja metsätalousyrittäjät (35 %) sekä metsäsuunnitelman tehneet (37 %).

Metsätilan koko ei erotellut metsänomistajia tilastollisesti merkitsevästi metsäläkiin liittyvien tietojen osalta.

Erot eri tavoiteryhmissä

Tavoiteryhmittäin tarkasteltuna monitavoitteisilla metsänomistajilla olivat parhaat tiedot kaikista mainituista metsäläkiin sisältyvistä asioista (Liite 2, Taulukko 31). Parhaiten monitavoitteiset hallitsivat oman näkemyksensä mukaan lain säädökset metsänuudistamisen osalta.

Myös taloudellista turvaa korostavilla metsänomistajilla oli monilla osaluilla hieman keskimääräistä paremmat tiedot. Heikoimmin taloudellista

turvaa korostavat metsänomistajat hallitsivat monimuotoisuuden säilyttämiseen ja erityisen tärkeisiin elinympäristöihin liittyvän lain sisällön.

Virkistyskäyttäjät puolestaan tunsivat monimuotoisuuden säilyttämiseen ja erityisen tärkeisiin elinympäristöihin liittyvän lain sisällön hieman keskimääräistä paremmin. Muilta osin ryhmän metsänomistajilla oli enimmäkseen keskinkertaiset tai heikot tiedot metsälain sisällöstä.

Metsästä elävien ryhmässä tiedot metsälain sisällöstä vastasivat lähes kaikilta osin metsänomistajien keskimäärää. Metsärikosten ja -rikkomusten osalta tässä ryhmässä oli kuitenkin keskimääräistä heikommät tiedot.

Metsänomistuksen tavoitteiltaan epätietoisilla metsänomistajilla metsälakiin liittyvät tiedot olivat selvästi muita tavoiteryhmiä heikommät kaikilta osin. Kaikkein heikoimmin ryhmän metsänomistajat tunsivat metsärikoksiin ja -rikkomuksiin liittyvän lain sisällön: Noin 43 prosenttia arvioi tietonsa hyväksi tai keskinkertaisiksi. Metsälain sisällöstä kokonaisuutena hyvät tai keskinkertaiset tiedot oli noin joka toisella ryhmän metsänomistajalla. Parhaiten tässä ryhmässä tunnettiin metsänuudistamiseen liittyvän lain sisältö. Sen osalta 74 prosenttia ryhmän metsänomistajista arvioi tietonsa hyväksi tai keskinkertaisiksi.

Erot lainsäädännön sisältöpainotuksen mukaisissa ryhmissä

Metsälain sisältöön liittyvän painotuksen mukaan muodostetuissa ryhmissä erot tiedoissa olivat pienemmät kuin eri tavoiteryhmien välillä. Erot olivat kuitenkin tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p \leq 0,01$).

Luontoarvoja, julkista ohjausta ja metsätoimenpiteitä korostavien ryhmässä metsänomistajien arviot omista metsälakiin liittyvistä tiedoista vastasivat joko metsänomistajien keskimäärää tai olivat hieman sitä paremmat (Liite 2, Taulukko 32). Kaikkein parhaimmat tiedot tämän ryhmän metsänomistajilla olivat monimuotoisuuden säilyttämiseen ja erityisen tärkeisiin elinympäristöihin liittyvän lain sisällöstä. Näistä asioista oli hyvät tiedot lähes joka toisella ja keskinkertaiset joka kolmannella ryhmän metsänomistajalla.

Toimenpiteiden valvontaa metsälaissa painottavat metsänomistajat arvioivat omat tietonsa lähes kaikilta osin hiukan keskimääräistä heikommiksi. Taimikon perustamisilmoitukseen liittyvän lain sisällön osalta tiedot vastasivat metsänomistajien keskimäärää. Kaikkein heikoimmin ryhmän metsänomistajat tiesivät monimuotoisuuden säilyttämiseen ja erityisen tärkeisiin elinympäristöihin liittyvän lain sisällöstä.

Erot puunmyyntiaktiivisuuden mukaan

Puuta kyselyajankohtaa edeltäneiden seitsemän vuoden aikana myyneet metsänomistajat arvioivat tietonsa metsälaista yleisemmin hyväksi kuin metsänomistajat, jotka eivät olleet myyneet puuta (Liite 2, Taulukko 33). Yleisimmin puuta myyneet metsänomistajat tunsivat metsänuudistamiseen liittyvän lain. Noin kaksi kolmannesta metsänomistajista arvioi tietonsa hyväksi tämän lainkohdan osalta.

Myös tässä tarkastelussa Metsäkeskuksen tehtävät lain valvonnassa osoittautuivat vähiten tunnetuksi lain kohdaksi. Runsaalla kolmanneksella puuta myyneistä oli arvionsa mukaan hyvät tiedot tästä. Metsälaista kokonaisuutena hyvät tiedot olivat joka neljännellä puuta myyneellä. Heikot tiedot olivat noin joka kolmannella niistä, jotka eivät olleet myyneet puuta viime vuosina.

4.3.2 Neuvonnan yhteys tietoihin metsälaista

Metsänomistajien neuvontapalvelut voidaan jakaa kolmeen erilaiseen ryhmään: henkilökohtaiseen neuvontaan, ryhmäneuvontaan ja joukkoneuvontaan. Henkilökohtaiseen neuvontaan lukeutuu henkilökohtaisten tapaamisten lisäksi myös puhelimitse annettu neuvonta. Ryhmäneuvontaan sisältyvät erilaiset ja eripituiset kurssit. Joukkoneuvontaa ovat puolestaan erilaiset metsäpäivät, luento- ja esitelmätilaisuudet sekä metsäretkeilyt.

Henkilökohtaista neuvontaa oli saanut ainakin neljä viidestä metsänomistajasta vuosina 2004–2008, sillä tämän verran metsänomistajia oli käyttänyt neuvontapalveluita puukaupan yhteydessä (Taulukko 28). Taimikonhoidon ja metsänuudistamisen yhteydessä henkilökohtaista neuvontaa oli saanut noin 60 prosenttia metsänomistajista.

Ryhmä- ja joukkoneuvontaa metsänomistajat olivat käyttäneet selvästi vähemmän kuin henkilökohtaista neuvontaa. Suosituin joukkoneuvonnan muoto oli ollut metsäpäivät sekä esitelmätilaisuudet. Niihin oli osallistunut kaksi viidestä metsänomistajasta. Ryhmäneuvonnan osalta puolen päivän ja iltakurssit olivat suosituimpia kuin pitempään kestävät kurssit.

Taulukko 28. Henkilökohtaisen neuvonnan käyttö metsänomistajien keskuudessa.

Neuvonnan laatu	Neuvontaa saaneiden osuus metsänomistajista
	%
Henkilökohtainen neuvonta puukaupassa	80
Henkilökohtainen neuvonta taimikonhoidossa	61
Henkilökohtainen neuvonta metsänuudistamisessa	57
Henkilökohtainen neuvonta metsäsuunnitelman laadinnassa	39
Henkilökohtainen neuvonta tukiin ja lainoihin liittyvissä asioissa	23
Henkilökohtainen neuvonta verotuksessa	19
Henkilökohtainen neuvonta suojeluun ja korvauksiin liittyvissä asioissa	7
Henkilökohtainen neuvonta luontokohteen käsittelyyn liittyvissä asioissa	8
Osallistuminen metsäpäivään, luento- tai esitelmätilaisuuteen	39
Osallistuminen metsäretkeilyyn	26
Osallistuminen illan tai puolen päivän kurssille	14
Osallistuminen yhden tai usean päivän kurssille	8

Neuvonnan yhteys metsänomistajien tietoihin metsälaista

Henkilökohtaista neuvontaa saaneet metsänomistajat arvioivat tietonsa metsälaista hyviksi useammin kuin metsänomistajat, jotka eivät olleet saaneet neuvontaa (Taulukko 29). Ero oli suurin verotukseen liittyvää neuvontaa saaneiden kohdalla.

Ryhmä- ja joukkoneuvontaan osallistuneiden metsänomistajien kohdalla ero oli vielä selvempi kuin henkilökohtaisen neuvonnan kohdalla. Noin joka kolmas ryhmä- tai joukkoneuvontaan osallistunut arvioi tietonsa hyviksi. Niistä metsänomistajista, jotka eivät olleet osallistuneet tällaiseen neuvontaan, joka viides tai hieman harvempi arvioi tietonsa hyviksi.

Taulukko 29. Neuvonnan käytön yhteys tietoihin metsälaista.

Neuvonnan käyttö		Hyvät tiedot %	Keskin-kert. tiedot %	Heikot tiedot %	Ei osaa sanoa %
Henkilökohtainen neuvonta:					
puukaupassa***	Kyllä	22	48	26	4
	Ei	18	37	38	7
taimikonhoidossa***	Kyllä	23	49	25	3
	Ei	18	41	33	8
metsänuudistamisessa***	Kyllä	22	50	25	3
	Ei	20	40	33	7
metsäsuunnitelman laadinnassa***	Kyllä	24	46	28	2
	Ei	19	46	28	7
tuki- ja laina-asioissa***	Kyllä	24	48	25	3
	Ei	20	45	29	6
veroasioissa***	Kyllä	28	48	20	4
	Ei	20	45	30	5
luontokohteen käsittelyssä***	Kyllä	31	52	16	1
	Ei	20	45	30	5
Ryhmä- ja joukkoneuvonta					
Metsäpäivät, luennot***	Kyllä	31	51	15	3
	Ei	15	42	37	6
Metsäretkeilyt***	Kyllä	31	51	15	3
	Ei	18	43	34	5
Osapäivä- tai iltakurssit***	Kyllä	29	53	16	2
	Ei	20	44	31	5
Kokopäiväkurssit***	Kyllä	33	51	14	2
	Ei	20	45	30	5

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Suojelu- ja korvausasioihin liittyvässä neuvonnassa ei esiintynyt tilastollisesti merkitseviä eroja.

5. TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Tulosten tarkastelu

Tutkimuksen tavoite ja aineisto

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää postikyselyn avulla yksityismetsänomistajien mielipiteitä ja asenteita metsälakia kohtaan. Lisäksi tutkimuksella pyrittiin selvittämään metsänomistajien tietoja ja tietotarpeita metsälain sisältöön liittyvissä asioissa. Aineisto kerättiin syksyllä 2010 metsänomistajien puukaupan päätöksentekoa selvittävän kyselytutkimuksen yhteydessä (Rämö ym. 2011).

Tutkimuksen otos poimittiin Metsäntutkimuslaitoksen Metsänomistaja 2010 –kyselyn vastaajista. Otokseen otettiin vain ne metsänomistajat, joilla oli metsäkeskusten tietokannan mukaan päätehakkuuikäistä metsää. Luotettavuustarkastelujen perusteella aineisto kuvaa metsänomistajien taustapiirteiden ja metsätilaa koskevien tietojen perusteella keskimääräistä hieman aktiivisempia metsänomistajia.

Taimikon perustaminen

Suosituin taimikon perustamistapa uudistushakkuun jälkeen oli metsänomistajien omatoimisesti suorittama istutus tai kylvö. Luontainen uudistaminen sekä toimeksianto metsänhoitoyhdistykselle olivat myös melko yleisesti käytettyjä tapoja. Näitä huomattavasti vähemmän oli käytetty metsäpalveluyritysten tai puun ostajan uudistamispalveluita.

Omatoiminen istutus tai kylvö oli kaikkein yleisintä Savossa ja Pohjois-Karjalassa. Luontaista uudistamista suosittiin eniten Lounais-Suomessa sekä Lapissa ja Kainuussa. Pohjanmaalla suosittiin keskimääräistä enemmän metsänhoitoyhdistyksen uudistamispalveluita. Puun ostajan palveluita uudistamisessa käyttivät eniten Etelä-Savon sekä Häme-Uusimaan metsänomistajat.

Omatoimista uudistamista suosivat nuorimmat metsänomistajat, maa- ja metsätalousyrittäjät, maaseudulla asuvat sekä tavoitteiltaan monitavoitteiset ja metsästä elävät. Myös palkansaajien ja toiminnallisuutta arvostavien metsänomistajien keskuudessa omatoiminen uudistaminen tuntuu olevan suosittua.

Luontainen uudistaminen oli keskimääräistä yleisempää metsästä elävien sekä niiden metsänomistajien keskuudessa, joilla ei ollut metsäsuunnitelmaa. Metsänhoitoyhdistyksen palveluita puolestaan käyttivät tyypillisesti naiset, kaupunkilaiset, taloudellista turvaa korostavat sekä epätietoiset metsänomistajat. Kaikkein suurimpien kaupunkien metsänomistajat suosivat keskimääräistä useammin myös puunostajan palveluita.

Luontainen uudistaminen sen sijaan näyttäisi liittyvän jonkin asteiseen passiivisuuteen metsäasioissa. Metsänhoitoyhdistyksen palveluihin taimikon perustamisessa turvautuvat eniten metsänomistajat, joilla mahdollisuudet omatoimisuuteen ovat vähäiset. Metsäpalveluyrittäjiä suosivat etenkin muut yrittäjät ja puunostajan palvelut ovat suosittuja suurissa kaupungeissa.

Metsänomistajat pyrkivät perustamaan taimikon pääosin viimeistään kolmen vuoden kuluessa uudistushakkuusta. Noin puolet pyrki taimikon perustamiseen jo vuoden kuluessa uudistushakkuusta. Vain harva jätti perustamisen 4–5 vuoden päähän siitä.

Kaikkein yleisimmin taimikon pikaiseen perustamiseen pyrittiin Keski-Suomessa ja Häme-Uudenmaan alueella. Pohjanmaalla etelästä pohjoiseen tyypillisintä oli taimikon perustaminen 2–3 vuoden kuluessa hakkuusta. Tätä myöhäisempää uudistamista oli eniten Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla.

Metsäpalveluyritysten hoitamat uudistamiset suoritettiin yleensä vuoden sisällä hakkuusta. Omatoiminen uudistaminen tapahtui tyypillisesti 2–3 vuoden kuluessa hakkuusta. Luontainen uudistaminen oli yhteydessä myöhäiseen taimikon perustamiseen.

Tyytyväisyys nykyisiin hakkuu- ja hoitotapoihin

Valtaosa metsänomistajista oli tyytyväinen nykyisiin käytäntöihin hakkuiden ja metsänhoidon yhteydessä. Noin joka kymmenes oli kuitenkin tyytymätön niihin.

Puukaupan päätöksenteossa hakkuutapa oli tärkeä kriteeri kolmelle neljästä metsänomistajasta. Vain puun hinta oli yhtä yleinen kriteeri. Hakkuiden vaikutukset metsän luonto- ja virkistysarvoille oli puolestaan noin joka viidennelle metsänomistajalle syynä olla myymättä puuta.

Mielipiteet metsälaista

Valtaosa metsänomistajista piti uudistuskypsyden nykyisiä rajoja sopivina. Mikäli näitä rajoja laskettaisiin, kahdelle kolmesta tällä ei olisi vaikutusta hakkuukäyttötymiseen. Noin joka kuudes metsänomistaja kuitenkin aikaistaisi hakkuutaan.

Enemmistö metsänomistajista piti tärkeänä, että metsälaissa säädetään siihen sisältyvistä asioista. Kaikkein yleisimmin säätely koettiin tärkeäksi metsäsuunnitelman sisällön ja kasvatushakkuun voimakkuuden osalta. Vähiten tärkeänä säätelyä pidettiin maankäyttömuodon muuttamisen osalta.

Metsänomistajien tiedot metsälaista

Metsänomistajien omien arvioiden mukaan heidän tietämyksensä metsälaista oli melko heikko. Kokonaisuutena laista oli hyvät tiedot joka viidennellä metsänomistajalla. Kaikkein parhaiten metsänomistajat tunsivat metsänkäyttöilmoitukseen, metsänuudistamiseen ja taimikon perustamisilmoitukseen liittyvät lain kohdat. Metsärikoksiin ja -rikkomuksiin liittyvä säätely puolestaan tunnettiin heikoimmin.

Nuorilla metsänomistajilla oli muita yleisemmin hyvät tiedot metsälaista. Keskimääräistä useammin tietonsa arvioivat hyväksi myös maa- ja metsätalousyrittäjät, maaseudulla asuvat, monitavoitteiset, metsäsuunnitelman tehneet metsänomistajat sekä aktiiviset puun myyjät. Myös henkilökohtaista neuvontaa saaneet sekä ryhmä- ja joukkoneuvontaan osallistuneet metsänomistajat arvioivat tietonsa metsälaista hyväksi keskimääräistä useammin.

Naiset, palkansaaajat ja kaupunkilaiset sekä tavoitteiltaan epätietoiset kuuluivat keskimääräistä useammin metsälain heikosti tuntevien joukkoon. Virkistyskäyttäjät tunsivat monimuotoisuuden säilyttämiseen ja erityisen tärkeisiin elinympäristöihin liittyvän lainkohdan hyvin, mutta muilta osin tämän ryhmän metsänomistajilla oli mielestään joko keskinkertaiset tai heikot tiedot.

5.2 Johtopäätökset

- Metsänomistajat arvioivat tietonsa metsälaista kokonaisuudessaan melko heikoksi. Lain tuntemusta ei testattu kysymyksin, vaan arvio perustuu vastaajan omaan näkemykseen. Parhaiten lain tuntevat aktiivisesti metsätaloutta harjoittavat. Metsänomistajat tuntevat lisäksi erityisesti metsänomistajan velvoitteena olevat käytännöt, kuten toimenpiteitä koskevat ilmoitukset melko hyvin. Sinänsä melko heikoksi arvioitu tieto metsälaista ei tarkoita sitä, että lakia ei noudatettaisi. Metsien hakkuut ja osan hoitotoista tekee yleensä metsäammattilainen sopimuksen perusteella. Myös neuvonnalla on metsätaloudessa suuri rooli ja metsätaloutta valvotaan esimerkiksi käyttöilmoitusten perusteella, joten metsänomistaja voi luottaa ammattilaisten osaamiseen lakiasioissa.
- 3. Vaikka aktiivisten metsänomistajien tiedot laista ovat riittävän hyvät, metsätaloutta ja siten metsälakia heikommin tuntevien metsänomistajien määrä on kasvussa. Toisaalta nämä ryhmät usein kääntyvät metsäammattilaisten puoleen joko neuvontaa saadakseen tai teettääkseen työt ammattilaisilla. Neuvontaa eri muodoissa tarvitaan, sillä neuvonnalla näyttäisi olevan metsälakiin liittyvää tietämystä lisäävä vaikutus.
- 4. Kyselyn perusteella suomalaiset metsänomistajat haluavat säätelyä metsäasioissa ainakin jossain määrin. He haluavat, että jossain on tarkalleen sanottu, mitä saa ja mitä ei saa tehdä. Erityisesti halutaan laissa määrittelyksi hakkuissa jätettävän puuston määrä.
- 5. Uudistusrajojen lasku ei myöskään vaikuttaisi useimpien metsänomistajien hakkuukäyttäytymiseen. Etenkin aktiiviset ja taloudellisia tekijöitä korostavat metsänomistajat vaikuttavat olevan tyytyväisiä nykyisiin rajoihin. Toisaalta metsäsuunnitelman mukaan aktiivisesti puuta myyvien metsänomistajien hakkuisiin rajojen laskulla ei todennäköisesti olisi suurta vaikutusta. Valtaosa metsänomistajista ei siten muuttaisi olennaisesti hakkuukäyttäytymistään tai puuntarjontaansa, vaikka uudistuskypsyden kriteerit muuttuisivat tai poistettaisiin kokonaan.
- 6. Nykyisiin hakkuu- ja hoitotapoihin metsänomistajat näyttävät myös olevan pääosin tyytyväisiä. Luontoarvoja korostavien metsänomistajien keskuudessa tyytymättömiä on kuitenkin kaksinkertaisesti muihin ryhmiin verrattuna. Kuitenkin myös tässä ryhmässä kaksi kolmannesta pitää vallitsevia käytäntöjä hyvinä. Kohderyhmä oli painottunut hakkuukypsää metsää omistaviin. Siten voidaan olettaa että mukana on

keskimääräistä enemmän myös niitä, jotka ovat pidättäytyneet hakkuista, koska eivät pidä nykyisistä hakkuutavoista.

7. Vaikuttaa myös siltä, että metsänomistajan ollessa tyytyväinen nykyisiin hakkuu- ja hoitokäytäntöihin myös nykyiset uudistuskypsyyden kriteerit koetaan sopivina. Jos uudistuskypsyyden rajoja pidetään epäsozivina, on tyytyväisyys vallitseviin käytäntöihinkin vähäisempää. Tämä viittaa siihen, että muutokset hakkuu- ja hoitokäytäntöihin vaikuttaisivat vain pienen osan metsänomistajista metsätaloudellisen päätöksentekoon. On myös huomattava, että metsänomistajat toimivat nykyiselläänkin yleensä metsänhoidonsuosituksen, sertifiointin ja metsäsuunnitelman mukaisesti, ei niinkään lakirajoilla.
8. Metsänuudistamistavoista on tulosten perusteella yleisin omatoimisesti suoritettava istutus tai kylvö. Metsän uudistamista koskevien lakimuutosten pitäisi olla selkeitä ja yksiselitteisiä ja niistä olisi tiedotettava laajasti, koska metsänomistajat hoitavat uudistamisen usein omatoimisesti. Uudistamisen määrärajoja noudatetaan hyvin. Metsä uudistetaan yleensä muutaman vuoden sisällä hakkuista, luontaisen uudistamisen kestäessä luonnollisesti hieman kauemmin. Uudistamisrajan pidentäminen ei siten näyttäisi siirtävän olennaisesti metsänuudistamisen ajankohtaa.
9. Tuloksissa korostuu tarve tiedottaa metsälain olennaisista, metsänomistajan päätöksentekoa koskevista muutoksista laajalti ja tarjota metsälakiin liittyvää neuvontaa. Tarkempaa tietoa pitäisi olla myös helposti saatavilla.

LÄHTEET

- Aarnio, J. 2004. Julkinen tuki yksityismetsätaloudessa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 923. 111 s.
- Helander, A. B. 1949. Suomen metsätalouden historia. WSOY Helsinki. 546 s.
- Holopainen, V. 1967. 60-luvun metsäpolitiikka. WSOY, Porvoo. 156 s.
- Hyytiäinen, K. 2003. Integrating economics and ecology in stand-level timber production. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 908. 42 s. + 5 liitettä.
- Hänninen, H., Karppinen, H. & Leppänen, J. 2011. Suomalainen metsänomistaja 2010. Metlan työraportteja 208. Metsäntutkimuslaitos. 74 s. + liitteet.
- Julkilausuma 1948. Metsätaloudellinen aikakauslehti 1948(11): 315-316.
- Kalela, E. K. 1945. Metsät ja metsien hoito. WSOY, Porvoo. 368 s.
- Ollonqvist, P. 1998. Metsäpolitiikka ja sen tekijät. Pitkä linja 1928-1997. Metsälehti Kustannus. 301 s.
- Metsätilastollinen vuosikirja 2011. Metsäntutkimuslaitos. 472 s.
- Reunala, A. & Heikinheimo, M. 1987. Taistelu metsistä. Voimaperäinen metsätalous Suomessa ja muissa maissa. Kirjayhtymä, Helsinki. 188 s.
- Rämö, A-K. & Halita, E. & Horne, P. & Hänninen, H. 2011. Yksityismetsien puuntarjonta – Puunmyyntipäätökseen vaikuttavat tekijät. Pellervon taloustutkimuksen raportteja 226. 65 s. + liitteet.
- Siiskonen, H. 2007. The conflict between traditional and scientific forest management in 20th century Finland. *Forest Ecology and Management* 249 (2007) 125–133.
- Tahvonen, O., Pukkala, T., Laiho, O., Lähde, E. & Niinimäki, S. 2010. Optimal management of uneven-aged Norway spruce stands. *Forest Ecology and Management* 260(1): 106–115.
- Valsta, L. 1993 Stand management optimization based on growth simulators. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 453. 51 s. + 4 liitettä.

LIITE 1.

Puuntarjontatutkimuksen kyselylomake.

ARVONTALIPUKE

Leikatkaa arvon talipuke pois katkoviivaa pitkin. Jos haluatte osallistua palkintojen arvontaan, täydentäkää lipuke puhelinnumerollanne ja/ tai sähköposti osoitteellanne ja palauttakaa se yhdessä täytetyn kysymyslomakkeen kanssa

Osoitekenttä & arvon talipuke

Puhelin: _____

Sähköposti: _____

METSÄNOMISTAJAKYSELY: YK SITYISMETSÄNOMISTAJIEN
PUUNMYNTIPÄÄTÖKSEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT SEKÄ NÄKEMYS METSÄLAIN
SISÄLLÖSTÄ JA JOKAMEHEN OIKEUKSISTA

Pellervon taloustutkimus PTT

8

arvontalipuke

id-numero

Vastausohje: Ympyröikää vain yksi vaihtoehto, ellei pyydetä merkitsemään useampia vaihtoehtoja.

A METSÄPALVELUIDEN KÄYTTÖ

A1 Oletteko käyttänyt seuraavien organisaatioiden palveluita metsään tai puukauppoihin liittyvissä asioissa vuosina 2004–2010? Merkitkää rastilla jokaisella rivillä ne organisaatiot, joiden palveluita olette käyttänyt kyseisessä asiassa ajanjaksolla 2004–2009. Jos ette ole käyttänyt kyseisiin metsäasioihin liittyviä palveluita, laittakaa rasti viimeiseen sarakkeeseen.

<i>Metsään tai puukauppaan liittyvä asia</i>	Palvelua tarjoava organisaatio							En ole käyttänyt palveluja
	Puun ostaja	Metsänhoito-yhdistys	Yksityinen palveluyrittäjä	Metsäkeskus	Muu viranomainen	Pankki	Muu	
1. Puukauppa								
2. Metsänuudistaminen								
3. Taimikonhoito tai nuoren metsän kunnostus								
4. Metsäsuunnitelma								
5. Verotus								
6. Valtion rahoitustuki tai laina								
7. Metsäalueen suojeleminen, arvokkaan luontokohteen käsittely tai korvaus								
8. Muut asiat, mitkä?								

B PUUNMYyntIIN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

B1 Kuinka tärkeitä seuraavat tekijät ovat Teille päättäessänne puukaupan tekemisestä ja sen toteutustavasta? Harkitkaa jokaisen kohdan tärkeyttä erikseen asteikolla 5 – 1 (5= erittäin tärkeä ... 1 = ei lainkaan tärkeä) ja ympyröikää se vaihtoehto, joka parhaiten vastaa omaa tilannettanne. Yksi merkintä kullekin riville.

Päättäessänne puukaupasta ja sen toteutuksesta	Vaikuttaa...					En osaa sanoa
	erittäin paljon	melko paljon	melko vähän	ei ollenkaan		
1. Puuntuotantoon liittyvät metsänhoidolliset syyt	5	4	3	2	1	0
2. Luontoarvojen huomioon ottaminen	5	4	3	2	1	0
3. Maisema-arvojen huomioon ottaminen	5	4	3	2	1	0
4. Virkistyskäyttömahdollisuuksien säilyttäminen	5	4	3	2	1	0
5. Rahan tarve (esim. suurien hankintojen rahoitus)	5	4	3	2	1	0
6. Minulla on hakkuukelpoista metsää	5	4	3	2	1	0
7. Riittävän hyvä tietämys puukauppa-asioista	5	4	3	2	1	0
8. Metsärahojen sijoittaminen muihin kohteisiin	5	4	3	2	1	0
9. Korjuun vaikutukset jääväälle puustolle	5	4	3	2	1	0
10. Energiapuun kerääminen hakkuun yhteydessä	5	4	3	2	1	0
11. Tukkiosan hyödyntäminen mahdollisimman tarkasti runkojen katkonnessa	5	4	3	2	1	0
12. Omien toivomusten noudattaminen puunkorjuussa	5	4	3	2	1	0
13. Tukkipuusta maksettava hinta	5	4	3	2	1	0
14. Kuitupuusta maksettava hinta	5	4	3	2	1	0
15. Metsäammattilaisten ohjeet ja suositukset	5	4	3	2	1	0
16. Puukauppapalveluiden saatavuus	5	4	3	2	1	0
17. Oman metsätalouden kannattavuus	5	4	3	2	1	0
18. Naapurien tai tuttavien esimerkki	5	4	3	2	1	0
19. Metsäsuunnitelman suositukset	5	4	3	2	1	0
20. Ostajan yhteydenotto	5	4	3	2	1	0

B2 Nykyisen metsälain mukaan uudistuskypsen metsikön puuston vähimmäisikä on kasvupaikan laadusta ja maantieteellisestä sijainnista riippuen 60-110 vuotta ja vähimmäisjäreys 20-25 cm. Ovatko nykyiset rajat mielestänne sopivat? Ympyröikää yksi vaihtoehto.

- 5 Erittäin sopivat 4 Melko sopivat 3 Melko epäsopivat
2 Erittäin epäsopivat 1 En osaa sanoa

B3 Jos uudistushakkuun edellytyksenä olevat puuston vähimmäisikä ja -järeys laskisivat, tekisittekö päättehakuun nykyistä aiemmin? Ympyröikää yksi vaihtoehto kummaltakin riviltä.

Tekisin hakkuun nykyistä aiemmin,	Erittäin todennäköisesti	Melko todennäköisesti	Melko epätodennäköisesti	Erittäin epätodennäköisesti	En osaa sanoa
1. jos vähimmäisikä laskisi	4	3	2	1	0
2. jos vähimmäisjäreys pienenesi	4	3	2	1	0

B4 Miten arvioitte puun kantohintojen kehittyvän ensi vuonna ja vuoden 2015 loppuun mennessä verrattuna syksyn 2010 hintoihin? Ympyröikää yksi vaihtoehto molemmissa kohdissa (a ja b).

a) Vuoden 2011 loppuun mennessä

- 6 Nousevan merkittävästi (yli 10%)
- 5 Nousevan hieman (5–10%)
- 4 Pysyvän likimain ennallaan (0–5%)
- 3 Laskevan hieman (5–10%)
- 2 Laskevan merkittävästi (yli 10%)
- 1 En osaa sanoa

b) Vuoden 2015 loppuun mennessä

- 6 Nousevan merkittävästi (yli 10%)
- 5 Nousevan hieman (5–10%)
- 4 Pysyvän likimain ennallaan (0–5%)
- 3 Laskevan hieman (5–10%)
- 2 Laskevan merkittävästi (yli 10%)
- 1 En osaa sanoa

B5 Kuinka todennäköistä on, että myytte puuta vuoden 2015 loppuun mennessä? Ympyröikää yksi vaihtoehto.

5 Erittäin todennäköistä	4 Melko todennäköistä	3 Melko epätodennäköistä
2 Erittäin epätodennäköistä	1 En osaa sanoa	

B6 Millä tavoin olette huolehtinut taimikon perustamisesta uudistushakkuun jälkeen? Ympyröikää käyttämäne vaihtoehdot.

- 1 Luontaisesti (ei metsän istutusta tai kylvöä)
- 2 Istuttanut tai kylvänyt itse, oman perheen tai tuttavien avustuksella.
- 3 Toimeksiantona metsänhoitoyhdistykselle
- 4 Toimeksiantona metsäpalveluyritykselle
- 5 Toimeksiantona puun ostajalle

B7 Kuinka pian uudistushakkuun päättymisen jälkeen pyrite saamaan taimikon perustettua? Ympyröikää yksi vaihtoehto.

- 1 Yhden vuoden kuluessa
- 2 2-3 vuoden kuluessa
- 3 4-5 vuoden kuluessa

B8 Onko metsäanne kohdannut vuonna 2010 myrskytuho? Ympyröikää yksi vaihtoehto.

1 Ei myrskytuhoja	2 Vähäisiä myrskytuhoja	3 Kohtalaisia myrskytuhoja
4 Laajoja myrskytuhoja	5 En osaa sanoa	

VASTAUSOHJE KYSYMYKSIIN B9-B14

Seuraavalla sivulla olevassa kysymyssarjassa B9–B14 on kuusi erilaista valintatilannetta, jotka kuvaavat mahdollista puunmyyntipäätöstilannetta. Kysymysten tarkoituksena on selvittää puunmyyntipäätökseen vaikuttavia tekijöitä nykyhetkestä vuoden 2015 loppuun saakka. Vaihtoehdot perustuvat aiemmissa metsänomistajatutkimuksissa esille tulleisiin tekijöihin, joista metsän hakkuutapa on esitelty tarkemmin seuraavalla sivulla. Jos kumpikaan esitetyistä puukaupan vaihtoehdoista 1 tai 2 ei täysin miellyttä, kolmantena vaihtoehtona on jättää myymättä puuta kyseisenä ajanjaksona.

Vastausohjeet:

* Vertaillaa mielessäsi kysymyksen B9 vaihtoehtoja 1-3 toisiinsa. Vaihtoehdot on erotettu toisistaan harmaan eri sävyin.

- ⇒ **Valitkaa** esitetystä kolmesta vaihtoehdosta parhaana pitämänne merkitsemällä rasti sen alla olevaan ruutuun. Vaihtoehto 3 on jokaisessa kysymyksessä sama.
- ⇒ Siirtykää sitten kysymykseen B10. Vertaillkaa siinä esitettyjä kolmea vaihtoehtoa toisiinsa ja valitkaa jälleen näistä vaihtoehdoista parhaana pitämänne.

* Vastatkaa kaikkiin kuuteen kysymykseen (kysymykset B9–B14) ohjeen mukaisesti. Tarkastelkaa jokaista vaihtoehtoa itsenäisenä, vaikka ne vaikuttaisivatkin toistensa kaltaisilta.

Esimerkki valintatilanteeseen vastaamisesta

Vertaillkaa näitä kolmea eri sävyin esitettyä vaihtoehtoa keskenään.

Puukauppa 1	Puukauppa 2	Ei puukauppaa 3
Uudistushakkuun lykkääminen metsää harventamalla	Avohakkuu ja metsän uudistaminen	En myisi puuta vuoteen 2015 mennessä
Latvukset ja oksat kerätään energiapuiksi korvausta vastaan	Latvukset ja oksat jätetään metsään	
Tukkipuun kantohinta on laskemassa	Tukkipuun hintakehitys näyttää epäselvältä	
Olen itse harkitsemassa puukauppaa	Metsäteollisuuden ostomiehe ehdottaa puunmyyntiä	
Havutukin kantohinta on 45 €/m ³	Havutukin kantohinta on 65 €/m ³	
☐	☒	

Rastittakaa parhaana pitämänne vaihtoehto.

...mielestäni vaihtoehdossa 2 on kyllä paras yhdistelmä. Latvukset ja oksat voisi ehkä kerätä pois, mutta kyllä jättäminenkin käy. Siis vaihtoehto 2...

HAKKUUTAPA

Vaihtoehdoissa "Puukauppa 1" ja "Puukauppa 2" esiintyy neljä erilaista hakkuutapaa, jotka on määritellyt seuraavasti:

- **Avohakkuu ja metsän uudistaminen** joko istuttaen tai kylvään, yleensä muokatulle maalle.
- **Uudistushakkuun lykkääminen metsää harventamalla** tarkoittaa tilannetta, jossa metsikkö on saavuttanut uudistushakkuun vähimmäisvaatimuksena olevan iän ja järeyden, mutta metsikkö harvennetaan uudistushakkuun sijasta. Jäljelle jäävän puuston annetaan järeytyä edelleen, kunnes tehdään avohakkuu tai luontaiseen uudistamiseen tähtäävä hakkuu.
- **Jatkuvaan kasvatukseen tähtäävässä poimintahakkuussa** metsää uudistetaan ja kasvatetaan samanaikaisesti. Säännöllisin väliajoin (10-20 vuotta) korjataan suuria yksittäisiä puita, vikaisia ja sairaita puita sekä harvennetaan tiheitä puuryhmiä. Metsikkö uudistuu alikasvoksesta, jonka vaurioittamista varotaan korjuussa.
- **Luontaiseen uudistamiseen tähtäävässä hakkuussa** metsikköön jätetään siemen- tai suojuspuut ja yleensä edistetään taimikon luontaista syntymistä kevyellä maan muokkauksella. Taimikon vakiinnuttua siemen- ja suojuspuut korjataan pois.

Oletetaan, että harkitsette puukauppaa seuraavien viiden vuoden aikana (loppuvuosi 2010 ja 2011-2015). Vastatkaa kaikkiin kuuteen valintatilanteeseen toisistaan riippumatta, ja valitkaa kussakin itsellenne sopivin vaihtoehto. Havutukki tarkoittaa mänty- tai kuusitukkia.

B9 Valitkaa alla olevasta kolmesta vaihtoehdosta parhaana pitämänne merkitsemällä rasti sen alla olevaan ruutuun.

Puukauppa 1
Avohakkuu ja metsän uudistaminen
Latvukset ja oksat jätetään metsään
Tukkipuun kantohinta on arvioni mukaan laskemassa
Perheenjäsenen ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 65 €/m ³

Puukauppa 2
Uudistushakkuun lykkääminen metsää harventamalla
Latvukset ja oksat jätetään metsään
Tukkipuun kantohinta on arvioni mukaan laskemassa
Perheenjäsenen ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 50 €/m ³

Ei puukauppaa
En myisi puuta vuoden 2015 loppuun mennessä

Valitsen vaihtoehdon:

B10 Valitkaa alla olevasta kolmesta vaihtoehdosta parhaana pitämänne merkitsemällä rasti sen alla olevaan ruutuun.

Puukauppa 1
Avohakkuu ja metsän uudistaminen
Latvukset ja oksat jätetään metsään
Tukkipuun hintakehitys näyttää epäselvältä
Metsänhoitoyhdistyksen neuvoja ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 40 €/m ³

Puukauppa 2
Jatkuvaan kasvatukseen tähtäävä poimintahakkuu
Latvukset ja oksat jätetään metsään
Tukkipuun hintakehitys näyttää epäselvältä
Metsänhoitoyhdistyksen neuvoja ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 65 €/m ³

Ei puukauppaa
En myisi puuta vuoden 2015 loppuun mennessä

Valitsen vaihtoehdon:

B11 Valitkaa alla olevasta kolmesta vaihtoehdosta parhaana pitämänne merkitsemällä rasti sen alla olevaan ruutuun.

Puukauppa 1
Jatkuvaan kasvatukseen tähtäävä poimintahakkuu
Latvukset ja oksat kerätään energiapuuksi korvausta vastaan
Tukkipuun kantohinta on arvioni mukaan laskemassa
Metsänhoitoyhdistyksen neuvoja ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 55 €/m ³

Puukauppa 2
Avohakkuu ja metsän uudistaminen
Latvukset ja oksat korjataan energiapuuksi ilman korvausta
Tukkipuun kantohinta on arvioni mukaan laskemassa
Metsäteollisuuden ostomies ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 55 €/m ³

Ei puukauppaa
En myisi puuta vuoden 2015 loppuun mennessä

Valitsen vaihtoehdon:

B12 Valitkaa alla olevasta kolmesta vaihtoehdosta parhaana pitämänne merkitsemällä rasti sen alla olevaan ruutuun.

Puukauppa 1
Jatkuvaan kasvatukseen tähtäävä poimintahakkuu
Latvukset ja oksat korjataan energiapuuksi ilman korvausta
Tukkipuun kantohinta on arvioni mukaan laskemassa
Metsänhoitoyhdistyksen neuvoja ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 65 €/m ³

Puukauppa 2
Avohakkuu ja metsän uudistaminen
Latvukset ja oksat kerätään energiapuuksi korvausta vastaan
Tukkipuun kantohinta on arvioni mukaan laskemassa
Olen itse harkitsemassa puukauppaa
Havutukin hinta on 60 €/m ³

Ei puukauppaa
En myisi puuta vuoden 2015 loppuun mennessä

Valitsen vaihtoehdon:

B13 Valitkaa alla olevasta kolmesta vaihtoehdosta parhaana pitämänne merkitsemällä rasti sen alla olevaan ruutuun.

Puukauppa 1
Uudistushakkuun lykkääminen metsää harventamalla
Latvukset ja oksat korjataan energiapuuksi ilman korvausta
Tukkipuun hintakehitys näyttää epäselvältä
Perheenjäsen ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 40 €/m ³

Puukauppa 2
Jatkuvaan kasvatukseen tähtäävä poimintahakkuu
Latvukset ja oksat kerätään energiapuuksi korvausta vastaan
Tukkipuun kantohinta on arvioni mukaan laskemassa
Metsäteollisuuden ostomies ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 40 €/m ³

Ei puukauppaa
En myisi puuta vuoden 2015 loppuun mennessä

Valitsen vaihtoehdon:

B14 Valitkaa alla olevasta kolmesta vaihtoehdosta parhaana pitämänne merkitsemällä rasti sen alla olevaan ruutuun.

Puukauppa 1
Luontaiseen uudistamiseen tähtäävä hakkuu
Latvukset ja oksat jätetään metsään
Tukkipuun kantohinta on arvioni mukaan nousemassa
Metsänhoitoyhdistyksen neuvoja ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 60 €/m ³

Puukauppa 2
Uudistushakkuun lykkääminen metsää harventamalla
Latvukset ja oksat korjataan energiapuuksi ilman korvausta
Tukkipuun kantohinta on arvioni mukaan nousemassa
Metsänhoitoyhdistyksen neuvoja ehdottaa puunmyyntiä
Havutukin hinta on 40 €/m ³

Ei puukauppaa
En myisi puuta vuoden 2015 loppuun mennessä

Valitsen vaihtoehdon:

B15 Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat vastaamistanne edellä esitettyihin B9–B14 valintatilanteisiin? Ympyröikää yksi vaihtoehto kummaltakin riviltä.

	Täysin samaa mieltä				Täysin eri mieltä		En osaa sanoa
1. Olen varma tekemistäni valinnoista	5	4	3	2	1	0	
2. Koin valintojen tekemisen erittäin vaikeaksi	5	4	3	2	1	0	

B16 Kuinka tärkeitä edellä esitetyissä valintatilanteissa B9-B14 käytetyt puukauppavaihtoehtojen kuvaukset olivat teille valintaa tehdessänne? Ympyröikää yksi vaihtoehto jokaiselta riviltä.

	Erittäin tärkeä				Ei lainkaan tärkeä		En osaa sanoa
1. Tapa, jolla hakkuuta ollaan tekemässä	5	4	3	2	1	0	
2. Hakkuutähteet kerätään energiapuuksi	5	4	3	2	1	0	
3. Energiapuuksi kerättävistä hakkuutähteistä maksetaan korvaus	5	4	3	2	1	0	
4. Tukkupuun hinnan odotettu kehitys seuraavien kuukausien ja vuosien aikana	5	4	3	2	1	0	
5. Kuka on aloitteen tekijä puukaupassa	5	4	3	2	1	0	
6. Valintatehtävässä esitetty tukkipuun kantohinta puukaupassa	5	4	3	2	1	0	

Vastatkaa seuraavaan kysymykseen vain jos valitsitte jokaisessa valintakysymyksessä (B9-B14) vaihtoehdon "Ei puukauppaa":

B17 Kuinka suuri merkitys seuraavilla tekijöillä on siihen, että valitsitte jokaisessa valintatehtävässä vaihtoehdon "Ei puukauppaa"? Ympyröikää jokaisella rivillä (1-12) yksi vaihtoehto (5-1).

En myy puuta koska	Vaikuttaa...				
	erittäin paljon	melko paljon	ei paljon eikä vähän	melko vähän	ei ollenkaan
1. Minulla ei ole hakkuukelpoista mänty- tai kuusimetsää	5	4	3	2	1
2. Puun hintataso ei ole tyydyttävä	5	4	3	2	1
3. Metsänhoidolliset syyt eivät edellytä hakkuuta	5	4	3	2	1
4. Metsäni luontoarvot kärsivät hakkuista	5	4	3	2	1
5. Metsäni maisema-arvot kärsivät hakkuista	5	4	3	2	1
6. Hakkuut heikentävät metsäni virkistyskäyttöä	5	4	3	2	1
7. Minulla ei ole rahan tarvetta	5	4	3	2	1
8. Metsäammattilaiset eivät suosittele hakkuuta	5	4	3	2	1
9. En hallitse puukauppa-asioita	5	4	3	2	1
10. Puukauppapalveluiden saatavuus on huono	5	4	3	2	1
11. Hakkuut eivät paranna metsätalouteni kannattavuutta	5	4	3	2	1
12. Naapurit tai tuttavatkaan eivät myy puuta	5	4	3	2	1
13. Muu, mikä?	5	4	3	2	1

B18 Oletteko myynyt uudistusikäistä metsää vuosina 2009-2010? Ympyröikää yksi vaihtoehto

1 Kyllä

2 Ei

B19 Millä havutukin kantohinnalla myisitte puuta seuraavissa olosuhteissa vuosina 2011–2015?

Kirjoittakaa mielestänne sopiva summa alla olevalle viivalle, tai rastittakaa alla oleva ruutu, jos ette ole valmis myymään puuta annetuilla ehdoilla.

Jos hakkuun toteutustapa olisi..

..avohakkuu ja

..latvukset ja oksat jätetään metsään ja

..puun hinnan odotetaan säilyvän useita vuosia likimain nykyisellä tasolla ja

..olen itse päätenyt puunmyyntiin,

myisin havutukia hintaan _____ €/ m³ (kantohinta)

En myisi havutukia edellä mainituilla ehdoilla vuonna 2010-2015 millään hinnalla

C METSÄLAKI JA SEN TUNTEMUS

C1 Millaiseksi arvioitte tietämyksenne nykyisen metsälain sisällöstä? Ympyröikää jokaisella rivillä (1-9) parhaiten omaa tietämystä kuvaava vaihtoehto.

Tietämykseni nykyisen metsälain sisällöstä koskien:	Erittäin hyvä	Hyvä	Keskin-kertain en	Heikko	Erittäin heikko	En osaa sanoa
1. Metsälaki kokonaisuutena	5	4	3	2	1	0
2. Metsänomistajalle asetetut velvoitteet	5	4	3	2	1	0
3. Hakkuille asetetut velvoitteet	5	4	3	2	1	0
4. Metsänuudistaminen	5	4	3	2	1	0
5. Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt	5	4	3	2	1	0
6. Metsänkäyttöilmoitus	5	4	3	2	1	0
7. Taimikon perustamisilmoitus	5	4	3	2	1	0
8. Metsärikkokset ja metsärikkomukset	5	4	3	2	1	0
9. Metsäkeskuksen tehtävät metsälain noudattamisen valvonnassa	5	4	3	2	1	0

C2 Kuinka tarpeellista on mielestänne, että seuraavista asioista säädetään metsälaissa?
Ympyröikää jokaisella rivillä (1-17) parhaiten omaa mielipidettänne kuvaava vaihtoehto.

	Erittäin tarpeellista	Melko tarpeellista	Ei merkitystä	Melko tarpeetonta	Täysin tarpeetonta	En osaa sanoa
1. Maankäyttömuodon muuttaminen (esim. metsätalousmaasta maatalouskäyttöön)	5	4	3	2	1	0
2. Kansallinen ja alueelliset metsäohjelmat	5	4	3	2	1	0
3. Metsäsuunnitelman sisältö	5	4	3	2	1	0
4. Kasvatushakkuun toteuttamisajankohta	5	4	3	2	1	0
5. Kasvatushakkuussa jätettävän puuston määrä (=kasvatushakkuun voimakkuudesta)	5	4	3	2	1	0
6. Metsänkasvatuksen menetelmä (metsikkötalous tai jatkuva kasvatusta)	5	4	3	2	1	0
7. Uudistushakkuun ajankohta (=uudistuskypsyys, järeysvaatimukset)	5	4	3	2	1	0
8. Metsänuudistaminen (ajankohta, puulaji, menetelmä)	5	4	3	2	1	0
9. Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt	5	4	3	2	1	0
10. Suoja-alueiden suuruus	5	4	3	2	1	0
11. Metsänkäyttöilmoitukset	5	4	3	2	1	0
12. Ilmoitukset toteutetusta hakkuusta	5	4	3	2	1	0
13. Taimikon perustamisilmoitukset	5	4	3	2	1	0
14. Metsärikokset ja metsärikkomukset	5	4	3	2	1	0
15. Metsäkeskusten tehtävät metsälain noudattamisen valvonnassa	5	4	3	2	1	0
16. Jotakin muuta, mitä?	5	4	3	2	1	0

D JOKAMIEHENOIKEUKSIA KOSKEVAT KYSYMYKSET

D1 Kuinka usein tapaatte omilla maillanne luonnossa liikkujia, jotka ovat alueella jokamiehenoikeuksien perusteella? Arvioikaa tilannetta viimeisen viiden vuoden ajalta. Ympyröikää yksi vaihtoehto.

- 1 Päivittäin
- 2 Joka viikko
- 3 Vähintään kerran kuukaudessa
- 4 Muutaman kerran vuodessa
- 5 Harvemmin kuin kerran vuodessa
- 6 En osaa sanoa, koska liikun maillani vain harvoin

- D2 Mitä toimintaa virkistyskäyttäjät ovat yleisimmin harrastaneet maillanne tai vesialueillanne? Kertokaa havaintonne viimeisen viiden vuoden ajalta.** Ympyröikää jokaisella rivillä (1-14) parhaiten omaa mieltipidettänne kuvaava vaihtoehto.

	Usein	Harvoin	Ei koskaan	En osaa sanoa
1. Pyöräily	3	2	1	0
2. Hiihto, luistelu, lumikenkäily	3	2	1	0
3. Marjastus, sienestys, yrttien tai kasvien keräily	3	2	1	0
4. Kävely, patikointi, retkeily	3	2	1	0
5. Puuainesten keräily	3	2	1	0
6. Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkuminen	3	2	1	0
7. Leiriytyminen	3	2	1	0
8. Tulenteke	3	2	1	0
9. Veneily	3	2	1	0
10. Onginta ja pilkkiminen	3	2	1	0
11. Muu kalastus	3	2	1	0
12. Metsästys	3	2	1	0
13. Ratsastus	3	2	1	0
14. Luontoharrastus, esim. lintujen tarkkailu	3	2	1	0
15. Muu, mikä? _____	3	2	1	0

- D3 Osaatko arvioida, ketä maillanne tai vesialueillanne liikkuvat virkistyskäyttäjät ovat?**

Ympyröikää yksi tai useampi vaihtoehto

1 Naapureita	5 Matkailijoita
2 Lähistön mökkiläisiä	6 Muita oman lähialueen ulkopuolisia
3 Lähitaajaman tai -kaupungin asukkaita	7 En osaa sanoa
4 Lähistöllä sijaitsevan matkailuyrityksen asiakkaita	

- D4 Oletteko havainnut tai kohdannut ongelmia jokamiehenoikeuksien käytöstä omilla maillanne tai vesialueillanne? Arvioikaa tilannetta viimeisen viiden vuoden ajalta.** Ympyröikää jokaisella rivillä (1-10) parhaiten omaa mieltipidettänne kuvaava vaihtoehto.

<i>Virkistyskäyttäjät</i>	Usein	Harvoin	Ei koskaan	En osaa sanoa
1. ovat marjastaneet tai sienestäneet pihapiirin lähietäisyydellä	3	2	1	0
2. tulleet pihapiiriin häiritsevästi	3	2	1	0
3. eivät ole noudattaneet yksityisaluumerkintöjä, kieltotauluja tai suullisia kieltoja	3	2	1	0
4. ovat valittaneet metsän hakkuista tai maisemamuutoksista	3	2	1	0
5. ovat käyttäneet luvatta yksityistiä moottoriajoneuvolla tai on pysäköity haittaa aiheuttaen	3	2	1	0
6. ovat ratsastaneet häiritsevästi tai haittaa aiheuttaen	3	2	1	0
7. ovat leiriytyneet pitkäksi ajaksi (enemmän kuin pari päivää)	3	2	1	0
8. ovat tehneet leiritulia ilman lupaa	3	2	1	0
9. ovat vieneet puuainesta (oksia, pieniä puita, hakkuutähteitä) luvatta	3	2	1	0
10. ovat ajelleet luvatta moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla maastossa	3	2	1	0
11. muita ongelmatilanteita, mitä? _____	3	2	1	0

LIITE 2.

Taulukko 30. Taustapiirteisiin liittyvät erot metsänomistajien tiedoissa metsälain sisällöstä.

Metsälain säätelyn kohde	Taustapiirre	Hyvät tiedot	Kes- kinker- taiset tiedot	Heikot tiedot	Ei osaa sanoa
% metsänomistajista					
Metsänkäyttöilmoitus	Sukupuoli***				
	Mies	53	29	16	2
	Nainen	31	33	28	8
	Ammattiasema***				
	Palkansaaja	46	30	21	3
	Maa-/metsätal.yrittäjä	63	26	10	1
	Muu itsen. yrittäjä	45	32	23	0
	Eläkeläinen	47	29	19	5
	Asuinympäristö***				
	Maaseutu	54	28	14	4
	Taajama	48	29	19	4
	Kaup. 20000–100000 a	44	29	24	3
	Kaupunki yli 100000 as	32	40	27	1
Metsäsuunnitelma***					
On	54	28	15	3	
Ei ole	33	36	26	5	
Metsänuudistaminen	Sukupuoli***				
	Mies	65	26	7	2
	Nainen	42	33	19	6
	Ammattiasema***				
	Palkansaaja	59	28	11	2
	Maa-/metsätal.yrittäjä	72	23	4	1
	Muu itsen. yrittäjä	59	29	12	0
	Eläkeläinen	57	29	10	4
	Metsäsuunnitelma***				
On	65	25	8	2	
Ei ole	44	34	15	7	
Taimikon perustamisilmoitus	Sukupuoli***				
	Mies	48	33	17	2
	Nainen	31	32	28	9
	Ammattiasema***				
	Palkansaaja	40	35	22	3
	Maa-/metsätal.yrittäjä	52	37	10	1
	Muu itsen. yrittäjä	40	35	25	0
Eläkeläinen	46	29	20	5	

	Asuinympäristö***				
	Maaseutu	47	35	15	3
	Taajama	49	28	19	4
	Kaup.20000–100000as	45	27	24	4
	Kaupunki yli 100000 as	30	38	31	1
	Omistusmuoto**				
	Yksin	41	36	20	3
	Puolison kanssa	50	30	16	4
	Yhtymä	53	24	18	5
	Perikunta	40	34	21	5
	Metsäsuunnitelma***				
	On	49	31	17	3
	Ei ole	34	37	24	5
Monimuotoisuuden säilyttämisen ja erityisen tärkeät elinympäristöt	Sukupuoli***				
	Mies	44	38	16	2
	Nainen	33	37	22	8
	Ammattiasema***				
	Palkansaaja	42	35	20	3
	Maa-/metsätal.yrittäjä	47	39	12	2
	Muu itsen. yrittäjä	36	48	16	0
	Eläkeläinen	39	39	17	5
Metsäkeskuksen tehtävät metsälain noudattamisen valvonnassa	Sukupuoli***				
	Mies	37	39	20	4
	Nainen	23	27	37	13
	Ammattiasema***				
	Palkansaaja	30	36	30	4
	Maa-/metsätal.yrittäjä	35	43	19	3
	Muu itsen. yrittäjä	26	43	27	4
	Eläkeläinen	37	34	21	8
	Asuinympäristö*				
	Maaseutu	35	38	21	6
	Taajama	38	33	23	6
	Kaup. 20000–100000 a	35	32	28	5
	Kaupunki yli 100000 as	23	44	29	4
	Metsäsuunnitelma***				
	On	37	37	21	5
	Ei ole	24	34	32	10
Hakkuille asetetut veloitteet	Sukupuoli***				
	Mies	44	40	13	3
	Nainen	27	35	31	7
	Ammattiasema***				
	Palkansaaja	39	37	21	3
	Maa-/metsätal.yrittäjä	50	41	8	1
	Muu itsen. yrittäjä	36	51	13	0
	Eläkeläinen	39	37	19	5
	Asuinympäristö**				
	Maaseutu	43	40	13	4

	Taajama	40	37	18	5
	Kaup. 20000–100000 a	42	39	17	2
	Kaupunki yli 100000 as	29	42	28	1
	Metsäsuunnitelma***				
	On	46	38	14	2
	Ei ole	26	43	24	7
Metsänomistajalle asetetut velvoitteet	Sukupuoli***				
	Mies	44	41	13	2
	Nainen	25	43	25	7
	Ammattiasema***				
	Palkansaaja	39	40	18	3
	Maa-/metsätal.yrittäjä	48	44	7	1
	Muu itsen. yrittäjä	35	49	16	0
	Eläkeläinen	38	39	18	5
	Asuinympäristö***				
	Maaseutu	44	41	12	3
	Taajama	36	38	21	5
	Kaup. 20000–100000 a	36	44	18	2
	Kaupunki yli 100000 as	36	43	20	1
Metsäsuunnitelma***					
On	44	40	13	3	
Ei ole	26	44	24	6	
Metsärikkokset ja metsärikkomukset	Sukupuoli***				
	Mies	25	36	34	5
	Nainen	12	29	43	16
	Ammattiasema***				
	Palkansaaja	21	36	39	4
	Maa-/metsätal.yrittäjä	28	44	24	4
	Muu itsen. yrittäjä	20	33	45	2
	Eläkeläinen	23	30	37	10
	Asuinympäristö***				
	Maaseutu	24	38	31	7
	Taajama	25	32	35	8
	Kaup. 20000–100000 a	24	27	43	6
	Kaupunki yli 100000 as	15	37	44	4
Metsäsuunnitelma***					
On	24	36	34	6	
Ei ole	19	32	41	8	
Metsälaki kokonaisuutena	Ammattiasema***				
	Palkansaaja	19	43	34	4
	Maa-/metsätal.yrittäjä	27	54	17	2
	Muu itsen. yrittäjä	13	53	34	0
	Eläkeläinen	20	43	30	7
	Asuinympäristö***				
	Maaseutu	23	49	23	5
Taajama	22	40	33	5	
Kaup. 20000–100000 a	18	42	36	4	

	Kaupunki yli 100000 as Metsäsuunnitelma***	16	45	36	3
	On	23	48	25	4
	Ei ole	14	37	40	9

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Taulukko 31. Metsänomistajien väliset erot tavoiteryhmittäin metsälain sisältöön liittyvissä tiedoissa.

	Tavoiteryhmä				
	Moni- tavoit- teiset	Virkis- tyskäyt- täjät	Metsäs- tä elä- vät	Talou- dellista turvaa koros- tavat	Epätie- toiset
% metsänomistajista					
Metsänkäyttöilmoitus***					
Hyvät tiedot	64	40	47	50	34
Keskinkertaiset tiedot	27	32	32	30	28
Heikot tiedot	8	25	18	18	31
Ei osaa sanoa	1	3	3	2	7
Metsänuudistaminen***					
Hyvät tiedot	72	54	60	57	51
Keskinkertaiset tiedot	23	29	32	30	23
Heikot tiedot	3	14	6	10	22
Ei osaa sanoa	2	3	2	3	4
Taimikon perustamisil- moitus***					
Hyvät tiedot	57	40	40	43	25
Keskinkertaiset tiedot	32	32	40	31	33
Heikot tiedot	9	25	16	24	36
Ei osaa sanoa	2	3	4	2	6
Monimuotoisuuden säi- lyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt***					
Hyvät tiedot	50	46	37	38	30
Keskinkertaiset tiedot	41	33	41	36	32
Heikot tiedot	7	18	18	24	33
Ei osaa sanoa	2	3	4	2	5
Metsäkeskuksen tehtävät metsälain noudattamisen					

valvonnassa***					
Hyvät tiedot	45	29	29	36	21
Keskinkertaiset tiedot	37	37	40	35	33
Heikot tiedot	15	29	26	23	36
Ei osaa sanoa	3	5	5	6	10
Hakkuille asetetut velvoitteet***					
Hyvät tiedot	55	35	37	45	23
Keskinkertaiset tiedot	37	39	45	34	39
Heikot tiedot	6	23	15	18	32
Ei osaa sanoa	2	3	3	3	6
Metsänomistajalle asetetut velvoitteet***					
Hyvät tiedot	50	34	38	46	28
Keskinkertaiset tiedot	40	42	44	35	39
Heikot tiedot	7	19	15	17	28
Ei osaa sanoa	3	5	3	2	5
Metsärikokset ja metsärikkomukset***					
Hyvät tiedot	30	23	18	25	17
Keskinkertaiset tiedot	42	28	37	38	26
Heikot tiedot	23	43	40	32	47
Ei osaa sanoa	5	6	5	5	10
Metsälaki kokonaisuutena***					
Hyvät tiedot	30	15	17	24	14
Keskinkertaiset tiedot	51	42	47	46	35
Heikot tiedot	16	38	31	27	44
Ei osaa sanoa	3	5	5	3	7

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Taulukko 32. Metsänomistajien väliset erot metsälakiin liittyvissä tiedoissa lain sisältöön liittyvän painotuksen mukaan.

Lain tarpeellisuuden painotus		
	Toimenpiteiden valvonta korostuu	Luontoarvot, ohjaus & metsätoimenpiteet korostuvat
% metsänomistajista		
Metsänkäyttöilmoitus***		
Hyvät tiedot	48	49
Keskinkertaiset tiedot	29	30
Heikot tiedot	18	19
Ei osaa sanoa	5	2
Metsänuudistaminen***		
Hyvät tiedot	57	63
Keskinkertaiset tiedot	26	29
Heikot tiedot	12	7
Ei osaa sanoa	5	1
Taimikon perustamisilmoitus***		
Hyvät tiedot	44	45
Keskinkertaiset tiedot	31	35
Heikot tiedot	19	19
Ei osaa sanoa	6	1
Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt***		
Hyvät tiedot	29	49
Keskinkertaiset tiedot	40	37
Heikot tiedot	24	13
Ei osaa sanoa	7	1
Metsäkeskuksen tehtävät metsälain noudattamisen valvonnassa***		
Hyvät tiedot	33	34
Keskinkertaiset tiedot	29	42
Heikot tiedot	28	21
Ei osaa sanoa	10	3
Hakkuille asetetut veloitteet***		
Hyvät tiedot	40	42
Keskinkertaiset tiedot	35	42
Heikot tiedot	19	15
Ei osaa sanoa	6	1
Metsänomistajalle asetetut veloitteet***		

Hyvät tiedot	36	43
Keskinkertaiset tiedot	40	42
Heikot tiedot	18	14
Ei osaa sanoa	6	1
Metsärikokset ja metsärikko-		
mukset***		
Hyvät tiedot	22	25
Keskinkertaiset tiedot	31	36
Heikot tiedot	37	35
Ei osaa sanoa	10	4
Metsälaki kokonaisuutena***		
Hyvät tiedot	18	23
Keskinkertaiset tiedot	41	49
Heikot tiedot	33	26
Ei osaa sanoa	8	2

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Taulukko 33. Puunmyyntiaktiivisuuden yhteys metsänomistajien tietoihin metsälain sisällöstä.

Metsälain säätelämä asia	Puun myynnit	Hyvät tiedot	Kes- kinker- taiset tiedot	Heikot tiedot	Ei osaa sanoa
% metsänomistajista					
Metsänkäyt- töilmoitus	Puunmyynti 2004-08***				
	Kyllä	55	30	13	2
	Ei	37	29	30	4
	Puunmyynti 2009-10***				
Kyllä	57	27	14	2	
Ei	46	30	20	4	
Metsänuudis- taminen	Puunmyynti 2004-08***				
	Kyllä	66	27	5	2
	Ei	49	29	17	5
	Puunmyynti 2009-10***				
Kyllä	69	25	5	1	
Ei	56	28	12	4	
Taimikon pe- rustamisilmoi- tus	Puunmyynti 2004-08***				
	Kyllä	48	35	15	2
	Ei	37	29	30	4
	Puunmyynti 2009-10***				
Kyllä	51	31	15	3	
Ei	43	33	21	3	
Monimuotoi- suuden säilyt- täminen ja eri- tyisen tärkeät elinympäristöt	Puunmyynti 2004-08**				
	Kyllä	44	39	15	2
	Ei	39	35	22	4
	Puunmyynti 2009-10*				
Kyllä	44	40	14	2	
Ei	40	37	19	4	
Metsäkeskuk- sen tehtävät metsälain nou- dattamisen valvonnassa	Puunmyynti 2004-08***				
	Kyllä	37	38	21	4
	Ei	30	34	30	6
	Puunmyynti 2009-10***				
Kyllä	42	34	20	4	
Ei	30	38	25	7	
Hakkuille aset- et veloitteet	Puunmyynti 2004-08***				
	Kyllä	46	40	12	2
	Ei	33	38	25	4
	Puunmyynti 2009-10***				
Kyllä	49	38	11	2	
Ei	36	40	20	4	
Metsänomista- jalle asetetut	Puunmyynti 2004-08***				
Kyllä	43	41	13	3	

velvoitteet	Ei	33	42	22	3
	Puunmyynti 2009-10***				
	Kyllä	48	40	10	2
	Ei	35	43	18	4
Metsärikokset ja metsärikkomukset	Puunmyynti 2009-10**				
	Kyllä	28	36	31	5
	Ei	21	34	38	7
Metsälaki kokonaisuutena	Puunmyynti 2004-08***				
	Kyllä	24	48	24	4
	Ei	16	40	39	5
	Puunmyynti 2009-10***				
	Kyllä	27	48	21	4
	Ei	18	44	32	6

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

PTT julkaisuja, PTT publikationer, PTT Publications

22. Hanna Karikallio. 2010. Dynamic Dividend Behaviour of Finnish Firms and Dividend Decision under Dual Income Taxation
21. Satu Nivalainen. 2010. Essays on family migration and geographical mobility in Finland
20. Terhi Latvala. 2009. Information, risk and trust in the food chain: Ex-ante valuation of consumer willingness to pay for beef quality information using the contingent valuation method.
19. Perttu Pyykkönen. 2006. Factors affecting farmland prices in Finland
18. Vesa Silaskivi. 2004. Tutkimus kilpailuoikeuden ja maatalouden sääntelyn yhteensovittamisesta.

PTT raportteja, PTT forskningsrapporter, PTT Reports

236. Matleena Kniivilä – Leena Kerkelä – Kalle Laaksonen. 2012. Vaihtoehtoja Suomen perushyödykkeisiin liittyvälle kehityspolitiikalle
235. Janne Huovari. 2012. Globalisaatio ja tuotannon sijoittuminen
233. Pasi Holm – Veera Laiho – Iikko B. Voipio. 2012. III-olut Alkoon ja II-olut kauppoihin
232. Jyri Hietala – Markus Lahtinen – Petri Mäki-Fränti – Sami Pakarinen. 2011. Omaisuus ja hoiva – Eri omaisuuslajit vanhuusajan hoivan rahoittamisessa
230. Kyösti Arovuori – Hanna Karikallio – Perttu Pyykkönen. 2011. Voimasuhteiden kehitys Suomen ruokamarkkinoilla
229. Pasi Holm – Janne Huovari. 2011. Kunnat verouudistuksen maksajina? Julkaisu myös sarjassa: Kunnallisan kehittämissäätöön tutkimusjulkaisu 63/2011
228. Petri Mäki-Fränti. 2011. Liikennehankkeiden epäsuorien taloudellisten vaikutusten arviointi
227. Matleena Kniivilä – Paula Horne – Marjatta Hytönen – Jukka-Pekka Jäppinen – Arto Naskali – Eeva Primmer – Janne Rinne. 2011. Monia hyötyjä metsistä – Ekosysteempalveluiden yhteistuotanto ja tuotteistaminen.

PTT työpapereita, PTT diskussionsunderlag, PTT Working Papers

136. Leena Kerkelä. 2012. Maatalous- ja ympäristöalan muutosvoimat ja osaamistarpeet
135. Pasi Holm – Veera Laiho. 2012. Alkoholijuomien optimiverotus Suomessa
134. Markus Lahtinen – Veera Laiho – Sami Pakarinen – Lauri Esala. 2011. Alueellisten asuntomarkkinoiden kehitys vuoteen 2014
133. Markus Lahtinen – Veera Laiho – Sami Pakarinen. 2011. Kotitalouksien asumismenot Suomessa 2011-2015
132. Perttu Pyykkönen – Tuomas Kuhmonen – Stefan Bäckman. 2011. Pohjoisen tuen tukijärjestelmän vaikutukset Suomessa vuosina 2006-2010
131. Petri Mäki-Fränti – Markus Lahtinen – Sami Pakarinen – Lauri Esala. 2011. Alueellisten asuntomarkkinoiden kehitys vuoteen 2013
130. Perttu Pyykkönen – Teemu Seppälä – Tapani Yrjölä. 2011. Rehun sopimustuotannon mahdollisuudet Kainuussa
129. Tapani Yrjölä – Petri Mäki-Fränti – Perttu Pyykkönen. 2010. Maataloustuotteiden kaupan vapautumisen vaikutukset tuotannon keskittymiseen – ekonometrisen analyysi